



Lastensuojeluilmoitusten tekeminen varhaiskasvatuksessa

Mira Kuulas

Salla Mustonen

2026 Laurea



Laurea-ammattikorkeakoulu

Lastensuojeluilmoitusten tekeminen varhaiskasvatuksessa

Mira Kuulas & Salla Mustonen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2026

Mira Kuulas, Salla Mustonen

Lastensuojeluilmoitusten tekeminen varhaiskasvatuksessa

Vuosi 2026 Sivumäärä 54

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lastensuojeluilmoitusten tai ilmoitusten sosiaalihuollon tarpeen arvioimisen tekemisestä varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena oli selvittää mitkä tekijät vaikuttivat ilmoituksen tekemiseen ja milloin ilmoitusten tekeminen oli epäselvää, vaikka perheistä oli huoli. Opinnäytetyön tavoite oli lisätä Järvenpään kaupungin varhaiskasvatusyksikön henkilöstön tietoisuutta lastensuojeluilmoitusten tekemiseen liittyvistä asioista.

Menetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta, jossa varhaiskasvatusyksikön henkilöstölle teetettiin anonyymi kysely lastensuojeluilmoituksiin liittyvistä asioista. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostui varhaiskasvatuksesta, varhaisesta tuesta, lastensuojelusta ja lastensuojelulain mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville, minkälaisista syistä lastensuojeluilmoituksia on tehty ja/tai jätetty tekemättä. Tutkimuskysymykseksi muodostui mitkä tekijät vaikuttavat lastensuojeluilmoituksen tekemiseen varhaiskasvatuksessa.

Keskeiset tulokset käsittelivät kyselyyn vastanneiden vastauksia koskien ilmoitusvelvollisuutta, tilanteita, joissa tulee tehdä lastensuojeluilmoitus tai ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi, tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet ilmoituksen tekemättä jättämiseen, kasvatusyhteistyön merkitystä, ilmoituksiin liittyviä ajatuksia ja tunteita sekä sitä, missä koetaan tarvitsevan vielä lisää tietoa.

Tulosten perusteella erilaiset tekijät vaikuttavat ilmoitusten tekemiseen tai tekemättä jättämiseen, vaikka henkilöstöllä on lain mukainen ilmoitusvelvollisuus. Vastausten perusteella tuli ilmi, että lisätietoa ilmoituksiin liittyen tarvitaan.

Asiasanat: Varhainen tuki, varhaiskasvatus, lastensuojelu, lastensuojeluilmoitus

Mira Kuulas, Salla Mustonen

Making child protection reports in early childhood education

Year 2026 Pages 54

The purpose of the thesis was to find out for what reason child welfare notifications or notifications to assess the need for social welfare were made in early childhood education. The purpose was to find out what factors influenced the reporting and when the reporting was unclear, even though there were concerns about the families. The aim of the thesis was to increase the awareness of the City of Järvenpää's early childhood education unit staff on issues related to the making of child welfare notifications.

Qualitative research was used to conduct an anonymous survey of the early childhood education unit staff on issues related to child welfare notifications. The theoretical framework of the thesis consisted of early childhood education, early intervention, child welfare and the notification obligation under the Child Welfare Act.

The purpose of the thesis was to find out what reasons child welfare notifications have been made and/or not made. The research question was what are the factors that influence child welfare notification in early childhood education?

The key results dealt with the responses of respondents to the survey regarding the duty to report, situations in which a child welfare report or a report is required to assess the need for social welfare, factors that have affected the failure to report, the importance of educational cooperation, thoughts and feelings related to the reports, and where it is felt that more information is needed.

Based on the results, different factors affect the making or not making notifications, even though the staff unit has a statutory obligation to report. Based on the responses it was found that more information is needed in relation to the notifications.

Keywords: Early support, early childhood education, child welfare, child welfare report

1	Johdanto.....	6
2	Varhaiskasvatus.....	7
2.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	9
2.2	Kasvatusyhteistyö	10
2.3	Huolen puheeksi ottaminen ja varhainen tuki	11
3	Lastensuojelu	13
3.1	Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö varhaiskasvatuksessa	14
3.2	Sosiaalihuoltolaki.....	15
3.3	Lastensuojelulaki.....	16
3.4	Ilmoitusten tekeminen	17
4	Aiempiä tutkimuksia ja opinnäytetöitä aiheesta	18
5	Opinnäytetyön toteutus	19
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys.....	20
5.2	Opinnäytetyön prosessi.....	20
5.3	Työelämäkumppani	21
5.4	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	22
5.5	Aineistonkeruumenetelmä	23
5.6	Aineistonkeruu.....	24
5.7	Aineiston analyysi	24
6	Opinnäytetyön tulokset.....	26
6.1	Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus	26
6.2	Syyt lastensuojeluilmoituksiin.....	27
6.2.1	Selkeät tilanteet.....	27
6.2.2	Epäselvät tilanteet	27
6.3	Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi	28
6.4	Syyt ilmoituksen tekemättä jättämiseen	29
6.5	Kasvatusyhteistyön vaikutus	29
6.6	Tunteiden vaikutus.....	30
6.7	Tieto	31
7	Eettisyys ja luotettavuus	31
8	Johtopäätökset	33
8.1	Ilmoitusvelvollisuuden toteutuminen käytännössä	34
8.2	Tunteiden vaikutus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen	35
9	Pohdinta	36
	Lähteet.....	38
	Kuviot	41
	Taulukot	41
	Liitteet	42

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lastensuojeluilmoitusten tai ilmoitusten sosiaali- huollon tarpeen arvioimisen tekemisestä varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena oli selvittää mitkä tekijät vaikuttivat ilmoituksen tekemiseen ja milloin ilmoitusten tekeminen oli epäselvää, vaikka perheistä oli huoli. Opinnäytetyön tavoite oli lisätä Järvenpään kaupungin varhaiskasvatusyksikön henkilöstön tietoisuutta lastensuojeluilmoitusten tekemiseen liittyvistä asioista.

Menetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta, jossa varhaiskasvatusyksikön henkilöstölle teetettiin anonymi kysely lastensuojeluilmoituksiin liittyvistä asioista. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostui varhaiskasvatuksesta, varhaisesta tuesta, lastensuojelusta ja lastensuojelulain mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville, minkälaisista syistä lastensuojeluilmoituksia on tehty ja/tai jätetty tekemättä. Tutkimuskysymykseksi muodostui mitkä tekijät vaikuttavat lastensuojeluilmoituksen tekemiseen varhaiskasvatuksessa.

Suomessa huolta herättää perheiden kasvava avun tarve ja esimerkiksi Pelastakaa Lapset ry:n tiedotteen mukaan 12 % lapsista elää pienituloisessa perheessä (Pelastakaa Lapset 2025). Lisäksi Unicefin teettämässä tutkimuksessa, jossa tarkastellaan lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia EU- ja OECD- maissa, Suomi sijoittui sijalle 17. Edellinen vastaava tutkimus on tehty 2020 ja silloin Suomi on ollut viidennellä sijalla. Heikentymistä tapahtui erityisesti nuorten itsemurhissa, lasten ylipainossa ja oppimistuloksissa. (Unicef 2025a.) Nämä kaikki edellä mainitut asiat kertovat perheiden kyvyttömyydestä pärjätä arjessa ja erilaisten ongelmien kasvusta, jonka takia haasteisiin tulisi puuttua varhaisessa vaiheessa.

Opintojen aikana saatu tieto sekä valtakunnallisesti yleisessä keskustelussa nousseet teemat ja median kautta tullut tieto tukee kokemuksia varhaiskasvatuksen ja peruskoulun työkentiltä, että suurella osalla lapsista ja perheistä on ja on ollut ollut haasteita jo varhaiskasvatuksessa. Näitä haasteita ei kuitenkaan mielletä tarpeeksi suuriksi, että se täyttäisi ulkopuolisen avun tarpeen lastensuojeluilmoitukseen tai muuhun sosiaalihuoltoilmoitukseen. Lastensuojeluilmoitukset kohdistuvatkin useimmiten 13- vuotta täyttäneisiin lapsiin ja vuonna 2024 joka kuudennesta 13-15- vuotiaasta lapsesta tehtiin lastensuojeluilmoitus (THL 2024 c). Ilmoituksia siis tehdään useimmiten peruskouluikäisistä, mikä osaltaan myös vahvistaa opinnäytetyön kiinnostuksen kohdetta siitä, olisiko jotkut ilmoitukset voineet tehdä jo varhaisemmassa vaiheessa.

Sosionomina ja varhaiskasvatuksen sosionomina työskenneltäessä on mahdollista muuttaa toimintamalleja ja madaltaa ilmoitusten tekemisen kynnystä sekä työntekijöille että perheille, koska koulutus antaa tälle hyvät edellytykset. Opinnäytetyön toivottiin antavan uutta tietoa, jota voitaisiin hyödyntää kehittämään varhaiskasvatuksen parissa työskenteleviä.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) varhaiskasvatuksen määritelmä on lapsen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kokonaisuus, joka painottuu pedagogiikkaan. Varhaiskasvatus on 0-6-vuotiaiden lasten tärkeä vaihe kasvun ja oppimisen polulla, varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot lisäävät lapsen osallisuutta ja toimijuutta elämässä sekä yhteiskunnassa, ja lisää valmiuksia koulumaailmaa varten. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjäytymistä, sekä tukea huoltajia heidän kasvatustyössään ja mahdollistaa huoltajien työssäkäynti tai opiskelu. (Opetushallitus 2025a.) Varhaiskasvatukseen osallistui vuonna 2024 kaikista 1-6-vuotiaista lapsista 80 %, yhteensä 235 200 lasta. Vuodesta 2021 kasvua on ollut 6 prosenttiyksikköä, joten varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus on kasvanut. (Tilastokeskus 2025.)

Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen täytettyään 9 kk ja kunnat ovat velvollisia järjestämään varhaiskasvatusta varhaiskasvatuslain (540/2018) 2 luvun 5§:ssä määritellyin tavoin. Lapsen osallistuessa perusopetuslain (628/1998) mukaiseen esiopetukseen tulee varhaiskasvatusta antaa täydentävästi. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) linjataan lisäksi henkilöstön rakenteesta, kelpoisuudesta, lasten oikeudesta tukeen ja salassapitosäädöksiin. Varhaiskasvatus Suomessa on kunnan tai yksityisen palveluntarjoajan järjestämää toimintaa. Varhaiskasvatus järjestetään päiväkotitai ryhmäpäiväkotitoimintana, perhepäivähoitona tai avoimena varhaiskasvatuksena. Varhaiskasvatuksen toimintaa ja järjestämistä ohjaa Opetushallituksen kokoama valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jota määrittelee varhaiskasvatuslaki (OKM 2025).

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 3§:ssä on määritelty tavoitteet varhaiskasvatukselle. Tavoitteena on muun muassa tukea vanhempia kasvatustyössä, kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lapsen ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Lisäksi tavoitteena on tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve, varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä varmistaa kehittävä oppimista edistävä terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen.

Jussila (2022) kirjoittaa artikkelissaan, että kaikkiaan on yhteisymmärrys siitä, että vanhemmuuden tukeminen on vaikuttava tapa ennaltaehkäistä lasten kaltoinkohtelua ja vähentää muun muassa haavoittavien ja kuormittavien tapahtumien vaikutuksia lapseen (IJzendoorn 2020, Boparai 2018 mukaan). Jussilan (2022) artikkelissa tuodaan esille, että lapsen kehitystä (Britto 2017 mukaan) suojelevaksi tekijäksi on arvioitu lapsen varhaislapsuuden aikana vanhemmuutta tukevat ohjelmat ja tuki vanhempien mielenterveydelle.

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden on tärkeä tietää ja ymmärtää kehityspsykologiaa sekä esimerkiksi kiintymyssuhdemallien merkitystä kehitykseen on tärkeä tiedostaa. Pulkkinen, Ahonen ja Ruoppila (2023, kiintymyssuhde ja lapsen kehitys) tuovat ilmi mikä merkitys on turvallisella kiintymyssuhteella. Esimerkiksi turvallisesti kiinnittynyt lapsi luottaa aikuisiin ja uskalttaa kokeilla sekä oppia uusia asioita. Hujalan & Turjan (2020, 24-25) mukaan lapsen oppiminen alkaa varhaisesta vuorovaikutuksesta ja kiintymyksestä. Vanhemman ja lapsen välinen suhde sekä lapsena saatu hoiva luovat merkittävän pohjan lapsen oppimiskyvylle. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta lapsen varhaiskasvatuksen alkuun kiinnitetään erityistä huomiota, koska varhaiskasvatuksen työntekijöillä on tieto kiintymyssuhdeteorioiden merkityksestä ja siitä, miten luoda lapseen ja perheeseen luottamuksellinen ja hyvä suhde.

Varhaiskasvatus on lapselle keskeinen kehitysympäristö. Varhaiskasvatuksessa toteutuva varhaiskasvatus vaikuttaa merkittäväällä tavalla lapsen kehitykseen, oppimiseen ja hyvinvointiin. Itsesäätelytaitojen oppiminen on keskeisessä asemassa, itsesäätelytaidon hallinnalla on merkittävä osa koulumenestykseen sekä elämänhallintaan. Itsesäätelyä harjoitetaan varhaiskasvatuksessa päivittäisissä toiminnoissa, jonka vuoksi on tärkeää, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset tunnistavat tilanteita ja näkevät mahdollisuuksia itsesäätelyn tukemiseen erilaisissa tilanteissa, kuten siirtymätilanteissa. Itsesäätelytaitojen vahvistaminen näyttäytyy varhaiskasvattajille tärkeämpänä kuin akateemiset taidot, koska itsesäätelyn haasteet näyttäytyvät, kuuluvat ja häiritsevät lapsiryhmässä toimimista eri lailla kuin akateemisten taitojen haasteet. Itsesäätelytaitojen puute vaikuttaa merkittävästi myös ystävyysuhteiden luomiseen sekä osallisuuteen. (Sainio, Pajulahti & Sajaniemi 2020, 95-96.) Itsesäätelyn haasteet ystävyysuhteissa altistaa kiusatuksi tulemista. Amerikkalaisen pitkäaikaistutkimuksen perusteella varhaislapsuudessa koettu kiusaaminen jättää pitkäkestoisia jälkiä ja kiusatuksi tulleilla lapsilla on riski sairastua myöhemmin psyykkisiin ongelmiin kuten masennukseen tai ahdistushäiriöihin sekä kiusatuksi tuleminen aiheuttaa erilaisia elämähaasteita kuten heikompaa koulumenestystä ja vaikeuksia ihmissuhteissa. (Wolke, Copeland, Angold & Costello, 2013.) Jos lapsella on haasteita itsesäätelyn kanssa hän ei välttämättä osaa muodostaa ystävyysuhteita, jonka vuoksi perheet voivat jäädä vertaissuhteiden ulkopuolelle. Avun tarpeessa olevien perheiden riski syrjäytyä on ilmeinen.

Lapsen osallisuus on myös keskeinen osa varhaiskasvatusta. Se antaa lapselle mahdollisuuden tulla kuulluksi ja vaikuttaa omaan ympäristöönsä. Tan (2019, 65-75) kertoo artikkelissaan, että lasten äänten kuuleminen rikastuttaa myös aikuisten ymmärrystä siitä, miten lapset kokevat arjessa oppimisen sekä hyvinvoinnin. Artikkelissa todetaan myös, että osallisuus vahvistaa lapsen itsetuntoa, toimijuutta sekä kokemusta siitä, että hänenkin näkemyksillään on merkitys. Yksikin turvallinen suhde voi muuttaa lapsen elämäntulkua positiivisempaan suuntaan ja osallisuuden kokemuksilla lapsen on helpompi luottaa varhaiskasvatuksessa työskenteleviin. Perheet, joilla on haasteita kotona, voi perheen lapsi varhaiskasvatuksessa saada tarvitsemansa tuen ja korjaavia kokemuksia, jotta selviää jatkossa erilaisista tilanteista. Lapsi on tärkeä nähdä aktiivisena osallistujana ja toimijana eikä vain opetuksen kohteena olevana yksilönä.

2.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatukseen perustuva määräys toteuttaa varhaiskasvatusta ja laatia lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma perusteiden mukaisesti (Opetushallitus 2022, 1). Ennen vuoden 2026 uudistusta varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oli määritelty, että Suomessa tulee olla valtakunnallinen, paikallinen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Opetushallitus uudisti valtakunnallisia perusteita lakimuutosten vuoksi, jossa paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman velvoite on poistunut 1.1.2026, jonka vuoksi tässä opinnäytetyössä ei käsitellä paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia. (Opetushallitus 2025b.) Perusteiden tarkoitus on taata, miten ja millä tavalla varhaiskasvatusta toteutetaan valtakunnan tasolla. Perusteet ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä varhaiskasvatuksen järjestämisessä, toteuttamisessa, kehittämisessä ja arvioimisessa muodostaen laadukkaan kokonaisuuden valtakunnallisesti. (Opetushallitus 2022, 2.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa avataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman merkitystä. Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tarkastellaan kokonaisvaltaisesti. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tavoitteet, jotka asetetaan henkilöstön pedagogiselle toiminnalle. Tavoitteet asetetaan yhdessä huoltajien kanssa ja niihin kuuluu muun muassa tuen muotoja ja hyvinvointia tukevia asioita lapsen edun mukaisesti. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on tärkeä työväline, jota arvioidaan jatkuvasti henkilöstön ja huoltajien toimesta, sen laatimisessa tulee ottaa huomioon lapsen mielenkiinnonkohteet, erityispiirteet, kulttuurilliset asiat ja muut lapsen kehitykseen, kasvuun ja oppimiseen liittyvät seikat. (Opetushallitus 2022, 3-5.)

Varhaiskasvatuksen pedagoginen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukevan toiminnan tavoitteet on kirjattu varhaiskasvatukseen (540/2018) 1 luvun 3 §:ssä. Tavoitteita avataan ja konkretisoidaan varhaiskasvatussuunnitelman

perusteissa. Perusteissa on avattu mm. arvomaailmaa, laaja-alaista osaamista sekä miten varhaiskasvatus on osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua. (Opetushallitus 2022, 7-9.). Pedagoginen toiminta on keskiössä, ja se syntyy lapsen ja henkilöstön vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa, edistäen lapsen oppimista ja hyvinvointia kokonaisvaltaisesti (Opetushallitus 2022, 25). Perusteihin on kirjattu laajasti asioita eri osa-alueilta, mutta tutkielman kannalta merkittävät määräykset liittyvät toimintakulttuurin luomiseen ja lapsen tukeen.

Varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä sekä toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (Opetushallitus 2022, 8-9.)

2.2 Kasvatusyhteistyö

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemään kasvatusyhteistyötä huoltajien kanssa. Tehtävän yhteistyön tarkoituksena on varmistaa, että lapsi saa kasvaa, kehittyä ja oppia turvallisessa kasvuympäristössä. Vanhempien kanssa luottamuksellisen, tasa-arvoisen ja dialogisen suhteen rakentaminen tukee lasta kaikilla osa-alueilla. Luottamuksen on osoitettu olevan tärkeä tekijä vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteistyön rakentumisessa ja toimivuudessa (Rutanen & Laaksonen 2020, 350). Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee olla aloitteellinen ja aktiivinen osapuoli yhteistyössä. Päivittäiset keskustelut hakutilanteissa ja havaintojen esiin tuominen puolin ja toisin vahvistavat suhdetta. Luottamuksellinen yhteistyö mahdollistaa haastavien tilanteiden läpi käyntiä, varsinkin silloin kun lapsen hyvinvoinnista nousee huoli. (Opetushallitus 2022, 22-23.)

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen luottamuksellinen suhde, johon sisältyy avointa vuorovaikutusta ja päivittäistä keskustelua lapsen arjesta kotona sekä varhaiskasvatuksessa, tukee lapsen siirtymistä kodin ja varhaiskasvatuksen välillä. Yhteisymmärrys sekä vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen hyvä vuorovaikutus heijastuu myös heidän toimintaansa lapsen kanssa. (Rutanen & Laaksonen 2020, 369.) Positiiviset kokemukset kasvatusyhteistyöstä ja vanhempien luottamus varhaiskasvatuksen henkilöstöön edistää vanhempien osallisuutta lapsen varhaiskasvatuksessa (Rutanen & Laaksonen 2020, 350). Varhaiskasvatuksen henkilöstön on hyvä olla tietoinen perheiden monimuotoisuudesta ja niihin liittyvistä perusasioista ennen kuin perhe itse tuo asian esille. Luottamuksen rakentuminen vie aikaa ja sillä, että henkilöstö tiedostaa moninaisuuden, luodaan lapselle ja vanhemmille tunne, että varhaiskasvatuksessa on salliva ja tasavertainen kohtelu. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on tehdä näkyväksi ja luoda ilmapiiri, jossa lapsella ja perheellä on kokemus siitä, että heidän perheensä tunnustetaan. Varhaiskasvatuksella on keskeinen tehtävä tuoda ilmi moninaisuutta, koska edelleen perheisiin liittyy oletuksia. Esimerkiksi lainsäädäntö ja

perheille suunnatut palvelut luovat kuvaa niin sanotusta ydinperheestä, joihin kuuluu isä, äiti ja lapset. (Monimuotoiset perheet 2024, 6.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstö luo heti ensikohtaamisesta pohjan kasvatusyhteistyölle ja luottamus lähtee rakentumaan tästä kohtaamisesta (Lapsenkasvatus 2026). Varhaiskasvatuksen aloitus on merkittävä tapahtuma perheen ja lapsen elämässä. Siihen voi liittyä jännittyneitä ja ristiriitaisia tunteita. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on rakentaa lasta tukeva kokonaisuus, jossa yhdistyy kasvatus ja hoiva yhteistyössä perheen kanssa. (Rutanen & Laaksonen 2020, 353-354.) Jokaisella lapsella on varhaiskasvatukseen tullessaan vuorovaikutus- ja kiintymyssuhdemallit, jotka vaikuttavat oleellisesti lapsen kehitykseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee tuntea ja tietää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen keskeiset teemat sekä herkästi havainnoida ja nostaa asioita esiin huoltajien kanssa. Säännöllinen ja jatkuva yhteistyö huoltajien kanssa tuo turvaa ja jatkumoa lapsen elämässä sekä vahvistaa ajatusta yhteisestä kasvatustyöstä. (Opetushallitus 2022, 11.)

2.3 Huolen puheeksi ottaminen ja varhainen tuki

Huoli on ihmisen subjektiivinen kokemus, joka syntyy pulmasta, mikä on haitallinen tai voi olla haitallinen tulevaisuudessa. Huoli koostuu omien toimintamahdollisuuden muutoksista sekä toisen henkilön tilanteesta. Varhaiskasvatuksessa henkilöstön huoli on vaistovarainen kuva, joka koostuu tiedosta, tunteista ja velvoitteista. Omat havainnot ovat tärkeässä osassa huolen heräämistä ja niitä tulee peilata aiemmin opittuun tietoon, taitoon sekä kokemuksiin. Asiakkaan omat ja verkoston voimavarat vaikuttavat oleellisesti huolen määrään. Henkilöstön huomio kiinnittyy näihin tiettyihin osa-alueisiin ja ammattietiikka vaikuttaa siihen, kokeeko henkilöstö velvoitteeseen tehdä asiakkaan tilanteelle jotain. (Eriksson & Arnkil 2012, 20-22.)

Huolen puheeksi ottamiseen on useita menetelmiä, ja se on tulevan ennakointia, jolla pyritään välttämään tulevaisuuden pulma. Erikson ja Arnkil (2012, 23-27) korostavat omien havaintojen kirjaamista ja niiden esittämistä konkreettisesti lapselle tai perheelle. Huolen esittämisessä ei tule kuvata lapsen ominaisuuksia eikä kertoa huolesta yleisellä tasolla. Sen sijaan keskustellaan lapsen tavoista toimia erilaisissa tilanteissa ja avataan konkreettisesti asiat, joista huoli herää, esimerkiksi huolta aiheuttaa, kun lapsi menee klo 01 nukkumaan ja on väsynyt aamulla. Huolesta keskustellessa tulee vaalia kasvatusyhteistyötä ja edistää luottamuksellista vuorovaikutusta, nämä lisäävät vanhempien motivaatiota tarttua käsiteltävään tilanteeseen. Ammatillaisen työn tueksi on Stakesin Palmuke -projektissa (Arnkil, Eriksson & Arnkil, 2000) tehty Huolen vyöhykkeistö - taulukko. (Taulukko 1.) Taulukko auttaa ammattilaista arvioimaan lapsen/perheen huolen astetta, omia toimintamahdollisuuksia ja lisäävun tarvetta. Taulukko on jaettu numeraalisesti, sekä pienen- harmaan- ja suuren huolen vyöhykkeeksi. Ammatillainen tarkastelee taulukkoa ja helpottaa toimimaan tilanteen vaatimalla tavalla. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa pienen huolen vyöhykkeellä huolen puheeksi ottamisen

uskotaan tuovan hyötyä ja apua perheen tilanteeseen, kun taas harmaalla vyöhykkeellä tarvitaan jo lisäresurssia, esimerkiksi lastensuojeluilmoitusta tai ilmoitusta sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi. Lasten ja perheiden kanssa työskennellessä tulee huomioida systeemisyyttä, ja taulukkoa tulee tarkastella asiaan liittyvien ammattilaisten toimesta, jolloin edistetään perheen varhaisen tuen saamista. Huolen puheeksi ottaminen on varhaista tukea.

Taulukko 1: Huolen vyöhykkeistö (Arnkil, Eriksson & Arnkil, 2000).

HUOLETON TILANNE	PIENI HUOLI	HARMAA VYÖHYKE		SUURI HUOLI		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ei lainkaan huolta.	Pieni huoli tai ihmettely käynyt mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin vahva.	Huoli tai ihmettely käynyt toistuvasti mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta	Huoli kasvaa; luottamus omiin mahdollisuuksiin heikkenee. Mielessä toivomus lisävoimavaroista ja kontrollin lisäämisestä	Huoli tuntuva; omat voimavarat ehtymässä. Selvästi koettu lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huolta paljon ja jatkuvasti; lapsi/ nuori vaarassa. Omat keinot loppumassa. Lisävoimavaroja ja kontrollia saatava mukaan heti.	Huoli erittäin suuri; lapsi/nuori välitörmässä vaarassa. Omat keinot loppussa. Muutos lapsen tilanteeseen saatava heti.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 38) sekä varhaiskasvatuslain (540/2018) 3 luvun 15 §:ssä määrätään, että lapsen tulee saada tukea hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisen ja hyvinvointinsa edellyttävällä tavalla inklusiivisten periaatteiden mukaisesti viivytyksettä. Varhainen tuki on laajaa, ja tuen muoto muuttuu vastaanottajan iän, tarpeen, tilanteen tai toiveiden mukaisesti. Varhaisella tuella edistetään yksilön kykyä toimia arjessa sekä tartutaan ongelmiin ennen kuin ne kasvavat isommiksi. Varhaiskasvatuslain (540/2018) 2 luvun 7 §:ssä linjataan kuntien velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta yhteistyössä eri tahojen kanssa lapsen tuen ja palvelujen kokonaisuuden arvioimiseksi, suunnittelemiseksi ja toteutumiseksi. Lastensuojelu ja sosiaalihuolto kuuluu näihin tahoihin.

Varhainen tuki on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa toimintaa. Käytämme termiä varhainen tuki tässä opinnäytetyössä, koska opinnoissa on ohjeistettu käyttämään varhainen tuki termiä. Varhaisella tuella pyritään ennakoimaan yksilön tai yhteisön elämänlaatua uhkaavia tekijöitä. Varhainen tuki voidaan jaotella Huhtasen (2004, 43) mukaan kolmeen tasoon; primaaripreventioon, sekundaari preventioon ja tertiaariseen preventioon. Preventioita toteutetaan erilaisien väliintulojen, interventioiden avulla. Preventioiden päämääränä onkin interventioiden keinoin suojata, ehkäistä ja edistää yksilöiden ja yhteisön toimintakykyä.

Primaaripreventiossa tavoitteena on vähentää ja ehkäistä ongelmien ilmenemistä väestöön kohdistuvien interventioiden avulla, lainsäädäntö on merkittävä toteuttamisen väline. Sekundaarisessa preventiossa pyritään vähentämään jo ilmenneiden ongelmien vaikutusta. Tertiärisessä preventiossa kuntouttavilla toimenpiteillä minimoidaan jo ongelmista aiheutuneita toimintakyvyttömyyden puutteita. On todettu, että varhaisella tuella pystytään kaikkein tehokkaimmin vaikuttamaan lapsen ja perheen elämään, kun päästään tarttumaan haasteisiin jo niiden juurista (Huhtanen 2004, 43-45).

Jussila (2022) kirjoittaa artikkelissaan, että lapsuuden haavoittavista kokemuksista koituu yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia. Ennaltaehkäisevät toimet ja varhainen tuki voisi säästää yhteiskunnan varoja. Varhainen tuki on siis perheille ja lapsille investointi, jonka arvioidaan maksavan itsensä takaisin. Artikkelissa kerrotaan, että professori James J. Heckman on arvioinut, että yhteiskunnallisesti heikommassa asemassa olevien lasten tukeminen, erityisesti lasten varhaiskasvatuksen ja oppimisen edistäminen on kannattavaa. Näihin sijoitettujen varojen tuottoaste oli 13 prosenttia ja verrattuna isompien lasten tukemiseen, 0-5- vuotiaiden lasten tukeminen on ollut selvästi kannattavampaa. Tutkijat (Bellis 2019) ovat sitä mieltä, että tehokkaita keinoja lasten suojaamiseksi ovat esimerkiksi se, että erityisesti korkean riskin perheitä tuetaan, vanhemmuustaitoja ja kiintymyssuhteita vahvistetaan sekä se, että resilienssiä tuetaan erilaisilla toimilla.

3 Lastensuojelu

Lasten oikeuksien sopimus on YK:n ihmisoikeussopimus, jonka on allekirjoittanut 196 maata. Sopimuksen yleisperiaatteita ovat se, että lasta ei saa syrjiä, lapsen etu pitää ottaa huomioon, lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen sekä se, että lapsen näkemyksiä tulee kunnioittaa. (Unicef 2025b.) Nämä lasten oikeuksien sopimuksen kohdat ohjaavat osaltaan myös lastensuojelua Suomessa. Ensisijaisesti lapsen omat vanhemmat ovat vastuussa lapsen hoitamisesta, mutta mikäli vanhemmat tarvitsevat apua kasvatustehtävässään niin viranomaisella on velvollisuus tukea heitä (THL 2023a). Perheitä tuetaan yleisten palvelujen piirissä, mutta mikäli tämä ei ole riittävää niin lastensuojelulla on velvollisuus sekä viimesijainen vastuu huolehtia lapsen hyvinvoinnista. Lastensuojelun yksi kantava periaate on se, että lapsen ja vanhempien välinen perhe-elämän suoja ja oikeus yhteydenpitoon säilyy. Tämä on lapsen perus- ja ihmisoikeus. Lastensuojelu pyrkii siis ensisijaisesti ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen. Tämän toteutumisessa eri palveluyksiköiden sekä eri alojen ammattilaisten riittävän hyvä yhteistyö on oleellista. (THL 2024b.)

Sosiaali- ja terveysministeriö on lastensuojelun lainsäädännön valmistelun sekä yleisen ohjauksen takana. Lastensuojelun tavoitteena onkin turvata lasten oikeudet turvalliseen kasvu- ympäristöön, kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Tukea tulee järjestää ja tarjota mahdollisimman varhain erilaisilla palveluilla kuten neuvoloissa tai kouluissa. Lapsen etu on kaiken

perustana. (STM 2025.) Lastensuojelun ajatellaan olevan lasten suojelua eli kaikkia viranomaisia sekä kansalaisia koskeva asia. Jokainen omalta osaltaan tekee lasten suojelua. Lastensuojelun kolme perustehtävää ovatkin lasten yleisiin kasvuolosuhteisiin vaikuttaminen, tukeminen vanhempien kasvatustehtävässä sekä varsinainen lasten suojelutehtävä. (THL 2023b.)

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu lastensuojelun lainsäädännön kokonaisuudistusta. Ensimmäisen vaiheen esitys on annettu eduskunnalle 9.10.2025. Uudistuksella halutaan saada palvelujen kokonaisuudesta nykyistä selkeämpi ja vaikuttavampi. Toisen vaiheen esitys on tarkoitus antaa vuonna 2026. Sen tavoitteena on selkiyttää ja uudistaa lastensuojelulain rakenne ja sisältö kokonaisuutena. (STM 2025.) Lastensuojelulain uudistukseen liittyvän visiovaiheen raportin mukaan lastensuojelun toimimattomuudesta kertoo se, että lapset ovat ohjautuneet lisääntyvässä määrin kaikkein viimeisjaisimman tuen eli lastensuojelun sijaishuollon asiakkaiksi. Raportissa todetaan, että taustalla on eri tekijöitä, mutta on kuitenkin selvää, ettei palvelujärjestelmä toimi niin kuin pitäisi. Myös huostaanottojen määrät vaihtelevat paljon alueittain ja se on yhdenvertaisuuden kannalta huolestuttavaa. Lisäksi lastensuojelu on ylikuormittunut, työntekijöitä on liian vähän ja heidän vaihtuvuutensa on suurta. On siis selvää, että lastensuojelun tehtävään, lastensuojelulakiin sekä koko palvelujärjestelmään tarvitaan muutoksia. (Hoikkala, Muinonen, Palola, Rosberg & Väisänen 2023, 7-8.)

3.1 Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö varhaiskasvatuksessa

On tärkeää löytää keinoja tukemaan perheitä jo varhaisessa vaiheessa, jolloin huomio kiinnittyy erityisesti nimenomaan ennaltaehkäisevään ja ehkäisevään lastensuojeluun. Ehkäisevällä lastensuojelulla tarkoitetaan tukea, jota hyvinvointialueet ja kunnat järjestävät silloin kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla pyritään edistämään lasten ja nuorten hyvinvointia jo varhaisessa vaiheessa. Ehkäisevää lastensuojelua annetaan esimerkiksi kouluissa, varhaiskasvatuksessa sekä neuvolapalveluissa. (THL 2024a.) Nämä ehkäisevän lastensuojelun palvelut ovat saatavilla jokaiselle ja jokainen ehkäisevää lastensuojelua järjestävä taho voi omalta osaltaan olla tukemassa perheiden jaksamista sekä hyvinvointia.

Jussila, Ailoranta, A. & Ailoranta, M. (2022) kirjoittavatkin artikkelissaan tutkimuksesta (Nelson 2020, Walsh 2019 mukaan), jonka mukaan yhteiskunnassamme heikommassa asemassa olevilla perheillä on suurempi riski kohdata haavoittavia ja kuormittavia kokemuksia. Tästä syystä myös varhaisempi tuki on tärkeää ja varhaiskasvatus osaltaan on tukemassa perheitä ja lapsia tässä ennaltaehkäisevässä työssä. Artikkelissa todetaan myös, että lastensuojelu tulee hyvinvointialueille hyvin kalliiksi. Lastensuojelun kustannukset olivat vuonna 2020 yli 420 miljoonaa euroa kuudessa Suomen suurimmassa kaupungissa ja kustannukset nousevat vuosi vuodelta. Kustannukset eivät ole vain lastensuojelun palveluihin ja järjestämiseen liittyviä kuluja, vaan lapsuuden haavoittavat kokemukset ovat niin lapselle kuin yhteiskunnalle raskas

taakka. Nämä kustannukset syntyvät pitkäaikaisista vaikutuksista. Merkittävä osa väkivallasta, alkoholi- ja huumeongelmista, ahdistuneisuudesta sekä depressiosta selittyy lapsuuden aikaisilla haavoittavilla kokemuksilla. (Jussila ym. 2022.) Näistä edellä mainituista syistä varhaisen tuen järjestäminen on niin lapsien, perheiden kuin yhteiskunnankin puolesta merkityksellistä. Varhaisella tuella voitaisiin estää ongelmien kasaantuminen jo hyvissä ajoin.

Varhaiskasvatuksessa henkilöstö työskentelee ja havaitsee useita perheitä, joilla on kotona haasteita ja palveluiden ja vanhemmuuden tuen tarve on suuri. Perheille annetaan neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi matalan kynnyksen palveluihin tai ottamalla yhteyttä neuvolaan. Usein perheet, joilla on vielä paljon voimavaroja ottavat itse yhteyttä palveluihin, ja ne perheet, joilla on suuria haasteita, ovat jo usein avun piirissä. Haasteista keskustellaan usein vanhempien kanssa, ohjataan ottamaan yhteyttä uudestaan palveluihin ja samalla huoli kasvaa, mutta huoli ei välttämättä ylitä kynnystä tehdä lastensuojeluilmoitusta tai ilmoitusta sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen työntekijät ovat lastensuojelulain mukaan ilmoitusvelvollisia, jolloin ilmoitusten tekoa ei tulisi välttää (Lastensuojelulaki 417/2018). Huoli on usein vaikea nostaa uudestaan esille eikä ilmoituksia välttämättä tehdä. Juutilaisen (2021) artikkelin mukaan varhaiskasvatustyön läheisyys vanhempien kanssa voi aiheuttaa arkuutta puuttua perheiden elämäntilanteisiin. Vanhemmat voivat reagoida vahvasti ilmoituksiin ja kokea, että heidän elämäänsä puututaan. Vanhemmilla voi olla myös vaikea ymmärtää miksi ilmoitus on tehty. Asioiden esille nostaminen vaatiikin erityistä herkkyyttä. Artikkelissa kirjoitetaan myös, että mahdolliset huonot kokemukset lastensuojelusta ja siitä, ettei ilmoitukset etene aina toimenpiteisiin, voivat lannistaa varhaiskasvatuksessa työskenteleviä. Lisäksi asian etenemisen jatkokäsittelystä ei aina tule riittävästi tietoa varhaiskasvatukseen, joka puolestaan aiheuttaa epätietoisuutta tuleeko varhaiskasvatuksen tehdä vielä jotain jatkotoimia asian suhteen.

Valtioneuvoston (2024) lasten ja perheiden sosiaalipalveluiden ja varhaisen tuen tilannekuvan ja kehittämisentarpeiden tutkimuksen perusteella varsinkin lapset, joilla on mm. neuropsykiatrisia oireita eivät ole saaneet riittävästi varhaista tukea ajoissa. Tämän vuoksi vaikeimmissa tilanteissa oleville perheille palvelut eivät riitä vastaamaan tukea, jota perheet tarvitsevat.

3.2 Sosiaalihuoltolaki

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) tarkoituksena on muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta sekä edistää osallisuutta. Tämän lisäksi lain tarkoituksena on turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut ja muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Sosiaalihuoltolaki on oleellinen laki ehkäiseviä palveluja koskien. Sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla perheiden ja yksilöiden tilanteisiin voidaan antaa tukea varhaisemmassa vaiheessa. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

Lapsen etua on käsitelty sosiaalihuoltolain (1301/2014) 5§:ssä. Kaikissa lasta koskevista sosiaalihuollon toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Tätä etua arvioitaessa on otettava muun muassa huomioon se, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut parhaiten turvaavat muun muassa lapsen tasapainoisen kehityksen, hyvinvoinnin, turvallisen kasvuympäristön sekä ruumiillisen ja henkisen koskemattomuuden. Lapsen etua arvioitaessa on myös huomioitava se, että lapsella on mahdollisuus saada ymmärrystä sekä ikä että kehitystaso huomioiden. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) perusteella perheillä on mahdollisuus saada neuvontaa ja ohjausta tilannettaan koskien ja, jos tämä tuki ei riitä niin myös muunlaista tukea on mahdollista saada.

Sosiaalipalveluista on säädetty myös sosiaalihuoltolain (1301/2014) 3 luvun 11§:ssä. Sosiaalipalveluja on järjestettävä muun muassa tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen, asumiseen, taloudelliseen tuen tarpeeseen sekä lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Lapsen terveys ja kehitys on myös turvattava ja lapselle sekä hänen perheelleen on viipymättä oikeus saada välttämättömät sosiaalipalvelut. Näitä sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita voivat esimerkiksi olla sosiaaliohjaus, perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelua ja tukipalveluja (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 14§.) Perheitä voi ohjata sosiaalihuoltolain mukaisiin sosiaalipalveluihin, mikäli heidän tuen tarpeensa sitä vaatii. Varhaiskasvatuksessa työntekijöillä on myös velvollisuus neuvoa sekä opastaa perheitä oikean avun piiriin, mikäli he tehtävässään ovat saaneet tietää henkilöstö, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 35§).

3.3 Lastensuojelulaki

Lastensuojelulaki (417/2007) on erityislaki, joka säätelee lastensuojelutoimintaa. Sen tavoitteena on varmistaa lapsen oikeuksien sekä edun huomioon ottaminen ja turvata lapsen sekä hänen perheensä tarvitsemat palvelut ja tukitoimet. Peruslaki (731/1999) ohjaa osaltaan myös lastensuojelun keskeisiä arvoja. Perustuslaissakin on säädetty siitä, että lapsia tulee kohdella tasa-arvoisesti yksilöinä. (THL 2024b.) Lastensuojelusta säädetään siis useassa laissa ja kaikki nämä säädökset tulee ottaa huomioon esimerkiksi lastensuojelua toteuttaessa. Lapsen oikeuksia ei siis voi rajoittaa ilman lakiin perustuvaa syytä.

Lastensuojelun keskeiset periaatteet tulee myös huomioida ja ensisijaisesti on otettava huomioon lapsen etu. Lastensuojelussa on toimittava mahdollisimman hienovaraisesti ja käytettävä ensisijaisesti avohuollon tukitoimia. Jos lapsen etu vaatii esimerkiksi sijaishuoltoa, niin se on järjestettävä viivytyksettä. Sijaishuollon aikanakin on arvioitava koko ajan lapsen etua ja pyrittävä perheen jälleenyhdistämiseen. Lastensuojelun on turvattava lapselle hyvä hoito, kasvatus, tarpeellinen valvonta ikä ja kehitystaso huomioiden sekä huolenpito ja tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

3.4 Ilmoitusten tekeminen

Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) sekä lastensuojelulaissa (417/2007) on kattava listaus siitä, missä työtehtävissä olevien henkilöiden tulee tehdä ilmoitus lapsesta tai sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä. Salassapitosäännökset eivät estä näitä ilmoituksia, vaan ilmoitus tulee siitä huolimatta tehdä. Varhaiskasvatuksessa työskentelevä henkilö on lain mukaan ilmoitusvelvollinen.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisen yhteydenoton sosiaalihuoltoon tuen arvioimiseksi tulee tehdä laissa listattujen ammattihenkilöiden salassapitosäännösten estämättä. Jos työntekijä tehtävässään on saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänet on ohjattava hakemaan sosiaalipalveluja tai suostumuksen antaessaan työntekijä voi ottaa yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen. Jos tilanne on niin vakava, että lapsen etu sitä vaatii tai esimerkiksi henkilö on ilmeisen kykenemätön huolehtimaan terveydestään, niin työntekijän tulee tehdä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännöksiensä estämättä. Jos ilmoitusvelvollinen on ottanut viipymättä yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, niin hänen ei tarvitse samojen tietojen perusteella tehdä lastensuojeluilmoitusta. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.) Tämän ilmoitusvelvollisuuden voi tehdä yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa, mikäli se on mahdollista. Ilmoitusvelvollinen täyttää oman ilmoitusvelvollisuutensa tällä yhteydenotolla. Yhteistyötä, luottamuksen rakentamista ajatellen ja tilanteen kokonaisuutta arvioiden, tällainen yhteydenotto esimerkiksi yhdessä vanhemman kanssa voisi olla jatkoa ajatellen parempi vaihtoehto. Jos ilmoituksen tekee yhdessä, niin myös huolen perheen ja lapsen hyvinvoinnista voi jakaa yhdessä vanhemman kanssa. Jos ilmoitus tehdään yhdessä, niin myös perhe voi jatkossa olla avoimempi ottamaan tukea ja apua vastaan ilman vastarintaa. Jo pelkästään kuulluksi tuleminen on ihmiselle voimia antava kokemus. (THL 2023d.)

Mikäli yhteydenotto sosiaalihuoltoon ei ole mahdollista tai tilanne on kiireellinen, niin ilmoitusvelvollisen henkilön tulee tehdä lastensuojeluilmoitus, jos lapsen lastensuojelun tarve pitäisi selvittää. Lastensuojeluilmoituksen taustalla voi esimerkiksi olla lapsen tarpeiden laiminlyönti, lapsen heitteillejättö, pahoinpitely, seksuaalinen hyväksikäyttö tai näiden uhka, puutteet hoidossa ja huolenpidossa tai päihde- ja mielenterveysongelmat. Tärkeintä on, että ilmoitus tehdään viipymättä. Tarvittaessa sosiaalityöntekijältä voi kysyä neuvoa anonymisti ja arvioida yhdessä lastensuojeluilmoituksen tekemistä. Varhaiskasvatuksen työntekijät ovat myös ilmoitusvelvollisia tekemään lastensuojeluilmoituksen tilanteen niin vaatiessa. (THL 2025.)

Varhaiskasvatuksen työntekijät ovat tärkeässä roolissa lasten suojelussa ja myös heillä on ilmoitusvelvollisuus tehtävissään kohtaamista epäkohdista tai huolesta lapsen tai perheen hyvinvoinnissa. Juutilaisen (2021) artikkelin mukaan alakouluikäisistä tehdään enemmän

lastensuojeluilmoituksia kuin päiväkotikäisistä ja tästä syystä varhaiskasvatuksessa tehtyjen lastensuojeluilmoitusten riittävyys puhututtaa. Esimerkiksi Oulussa tehdyissä lastensuojeluilmoituksissa ja lastensuojelun asiakkuuksissa näkyy selvä kasvu siinä vaiheessa, kun lapsi siirtyy varhaiskasvatuksesta kouluun. Oulun kaupungin kouluissa on tehty noin viisinkertainen määrä lastensuojeluilmoituksia päiväkoteihin verrattuna. Vertailun vuoksi Oulun kaupungin kouluissa lastensuojeluilmoituksia oli tehty jopa 919, kun taas päiväkodeissa 119 ilmoitusta. Artikkelissa kirjoitetaan, että varhaiskasvatuksessa on paljon muitakin hyviä toimintatapoja, joita voidaan hyödyntää ennen lastensuojeluilmoituksen tekemistä. Lastensuojeluilmoituksen kerrotaan olevan usein viimeinen keino, johon turvaudutaan etenkin akuuteissa tilanteissa. Muita keinoja on esimerkiksi huolen puheeksi ottaminen perheen kanssa.

Huolen puheeksi ottaminen on tärkeä keino hyvään yhteistyöhön perheen kanssa (THL 2023 c). Huolen puheeksi ottaminen arvostavasti ja kunnioittavasti voi osaltaan auttaa myös siinä, että yhteydenotto sosiaalihuoltoon yhdessä vanhempien kanssa onnistuu paremmin, mikäli suhde työntekijän ja perheen välillä on muutenkin hyvä. Järvenpäässä on myös kehitetty puheeksi ottava kunta-malli, jonka avulla pyritään lähestymään perheitä kohtaavalla, kunnioittavalla ja osallistavalla tavalla (Järvenpää 2024). Jos yhteydenotto sosiaalihuoltoon ei kuitenkaan syystä tai toisesta ole mahdollista niin lastensuojeluilmoitus tulee tehdä varhaiskasvatuksen työntekijän toimesta.

4 Aiempia tutkimuksia ja opinnäytetöitä aiheesta

Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen tilastoraportissa selviää, että yhä harvempi lastensuojeluilmoitus johtaa lastensuojelun asiakkuuteen. Vuonna 2024 lastensuojeluilmoitus tehtiin 115 000 lapsesta. Edelliseen vuoteen verrattuna ilmoituksen kohteena olevien lasten lukumäärä kasvoi 4 prosenttia. Alle kouluikäisiin kohdistuvat ilmoitukset ovat lisääntyneet viime vuosina vain vähän. Kuitenkin 0-2-vuotiaista tehtyjen ilmoitusten määrä kasvoi peräti 12 % ja 3-6-vuotiaista tehtyjen ilmoitusten määrä kasvoi puolestaan 7 %. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemästä tutkimuksesta selviää lastensuojeluilmoitusten kohteena olleet lapset ikäryhmittäin eri hyvinvointialueilla vuonna 2024. Alle 6-vuotiaista tehtyjä ilmoituksia on tutkimuksen mukaan vähemmän kuin tätä vanhemmista lapsista. Vuonna 2024 koko maassa lastensuojeluilmoituksia oli tehty 115 049, joista 0-2-vuotiaiden osuus oli 6,6 %, 3-6-vuotiaiden osuus 8,5 %, 7-12-vuotiaiden osuus 10,4 %, 13-15-vuotiaiden osuus 16,3 % ja 16-17-vuotiaiden osuus 14,1 %. (THL 2024 c) Tutkimuksessa selviää siis se, että vaikka alle kouluikäisistä tehtyjen ilmoitusten määrä on toisaalta lisääntynyt niin edelleen nämä ilmoitukset ovat lisääntyneet vain vähän. Tämän ikäryhmän lapset ovatkin varhaiskasvatusikäisiä eli sitä kohderyhmää, jota opinnäytetyö käsittelee. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen tekemässä tutkimuksessa myös selviää se, että edelleen alle kouluikäisistä tehdyt lastensuojeluilmoitukset ovat vähäisiä muihin ikäryhmiin nähden.

Samasta aiheesta on tehty opinnäytetöitä melko paljon. Näissä eroavaisuuksina on muun muassa se, että varhaiskasvatusyksikkö on eri ja tästä syystä esimerkiksi mahdollisen haastattelun tai kyselyn vastaukset ovat erilaiset, kun henkilöstö on eri. Lisäksi eroavaisuutta on opinnäytetöiden toteutuksessa. Toisissa opinnäytetöissä on tehty oppaita ja toisissa on selvitetty ilmoitusten tekemiseen liittyviä asioita. Yhteistä kuitenkin tästä aiheesta tehdyissä opinnäytetöissä on se, että kaikissa on huomattu henkilöstön riittämätön tietoisuus ilmoitusten tekemisestä tai rohkeuden puuttuminen.

Pulkkanen ja Sotaniemi (2023, 6) ovat opinnäytetyössään halunneet lisätä varhaiskasvatuksen henkilöstön tietoisuutta ilmoitusten tekemiseen. Myös Pulkkasella ja Sotaniemellä oli ajatus siitä, että henkilöstöllä ei ole riittävää rohkeutta puuttua asioihin ja, että henkilöstöllä on puutteita ymmärtää ennaltaehkäisevän lastensuojelun tarkoitusta, sosiaalihuollon mukaista ilmoitusta tai vanhempien kanssa tehtävän ennaltaehkäisevän työskentelyn merkitystä. Heidän tarkoituksensa on ollut selventää henkilöstölle ilmoituksen merkitystä sekä sitä, mitä tapahtuu ilmoituksen tekemisen jälkeen toiminnallisen opinnäytetyön muodossa.

Katajarinne & Savola (2025, 1) ovat opinnäytetyössään toteuttaneet Orimattilan varhaiskasvatuksen henkilöstölle oppaan tueksi lastensuojeluilmoitusten tekemiseen. Katajarinne ja Savola nostavat opinnäytetyössään esille myös ilmoitusten tekemiseen liittyvän epätietoisuuden ja heillä opinnäytetyön idea onkin noussut työpaikan tarpeesta tehdä henkilöstö tietoisemmaksi ilmoituksiin liittyvistä asioista. Oppaaseen on koottu keskeiset tiedot ja toimintavaiheet huolen heräämisestä, arvioinnista ja puheeksi otosta aina lastensuojeluilmoituksen tekemiseen asti.

Hankkeena Järvenpäässä on toteutettu Puheeksi ottava kunta- hanke, joka on yhtenäinen toimintamalli lasten, nuorten ja perheiden kohtaamiseksi. Työntekijät on koulutettu tähän, ja sen avulla pyritään lisäämään asiakkaiden osallisuutta ja vahvistamaan oikea-aikaista puheeksi ottamista. Tämän toimintamallin avulla saadaan selville mitä perheille oikeasti kuuluu ja tunnistetaan perheiden tarpeita varhaisemmassa vaiheessa sekä voidaan hyvässä yhteistyössä tuoda asioita esille ja tehdä lastensuojeluilmoitus tai ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi. (Järvenpää 2024.)

5 Opinnäytetyön toteutus

Yhteistyökumppanina oli Järvenpään kaupungin varhaiskasvatusyksikkö, jossa toinen opinnäytetyön tekijöistä työskentelee. Yhteistyöstä sovittiin päiväkodin johtajan kanssa ja allekirjoitettiin opinnäytetyösopimus. Opinnäytetyötä varten kerättiin tietoa henkilöstöltä, jonka vuoksi tutkimuslupaa haettiin Järvenpään kaupungilta. Kysely toteutettiin anonyymisti ja tarkoitus oli saada 30 henkilön vastaus. Opinnäytetyö oli laadullinen empiirinen tutkimus.

Opinnäytetyön aihe valikoitui henkilökohtaisten kiinnostusten kohteiden pohjalta. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa käyty keskustelu vahvisti ideaa ja opinnäytetyön tarve vahvistui. Keskustelu toimeksiantajan yhteyshenkilön, varhaiskasvatusyksikön johtajan kanssa selkeytti ja rajasi opinnäytetyön aihetta nykyiseen muotoon.

Sosiaalialan koulutusohjelma antaa laajan tiedon ja ymmärryksen yksilöiden ja perheiden hyvinvoinnista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Koulutuksen opintokokonaisuudet sekä luennot tukivat henkilökohtaista kokemusta siitä, että lapsiperheet voivat huonommin ja tarvitsevat useita erilaisia palveluja jo varhaisemmassa vaiheessa. Koulutuksessa nousi toistuvasti esille, että varhaiskasvatus on keskeisessä asemassa, kun puhutaan varhaisesta tuesta. Varhaiskasvatuksessa perheitä kohdataan päivittäin, jolloin ammattihenkilöstöllä on laaja näkemys perheiden hyvinvoinnista. Omat henkilökohtaiset kokemukset ja yleiseen keskusteluun nousevat teemat vaikuttivat siihen, että oli oletettua, että varhaiskasvatuksessa ei tehdä tarpeeksi lastensuojeluilmoituksia tai ilmoituksia sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi.

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lastensuojeluilmoitusten tai ilmoitusten sosiaalihuollon tarpeen arvioimisen tekemisestä varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena oli selvittää mitkä tekijät vaikuttivat ilmoituksen tekemiseen ja milloin ilmoitusten tekeminen oli epäselvää, vaikka perheistä oli huoli. Opinnäytetyön tavoite oli lisätä Järvenpään kaupungin varhaiskasvatusyksikön henkilöstön tietoisuutta lastensuojeluilmoitusten tekemiseen liittyvistä asioista.

Menetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta, jossa varhaiskasvatusyksikön henkilöstölle teetettiin anonyymi kysely lastensuojeluilmoituksiin liittyvistä asioista. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostui varhaiskasvatuksesta, varhaisesta tuesta, lastensuojelusta ja lastensuojelulain mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville, minkälaisista syistä lastensuojeluilmoituksia on tehty ja/tai jätetty tekemättä. Tutkimuskysymykseksi muodostui mitkä tekijät vaikuttavat lastensuojeluilmoituksen tekemiseen varhaiskasvatuksessa.

5.2 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyö käynnistyi yhteisen mielenkiinnon kohteen löytymisestä, jonka jälkeen etsittiin sopivaa työelämäkumppania. Sopivan työelämäkumppanin löytymisen jälkeen opinnäytetyön aihe varmistui yhteisten keskustelujen ja tarpeen mukaan.

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi etsien teoriapohjaa opinnäytetyön aiheelle ja yhdessä ideoiden mitä haluttiin selvittää ja mitä työelämäkumppanin todellinen tarve ja toive oli.

Tutkimuskysymys vahvistui ja menetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus kyselyn avulla.

Kyselyn tekemistä pohdittiin pitkään koska ei ollut varmuutta vastausten saannista. Kysely kuitenkin suunniteltiin toteutettavaksi ja tehtiin erillinen aineistonhallintasuunnitelma (Liite 1), josta selvisi, miten aineistoa hallitaan. Opinnäytetyösuunnitelma esiteltiin suunnitelmaseminaarissa.

Opinnäytetyön suunnitelman valmistuttua haettiin tutkimuslupaa (Liite 2) Järvenpään kaupungilta. Esikysely teetettiin ennen varsinaista kyselyä ja palautteiden pohjalta virallinen kysely muodostui. Opinnäytetyö ja kysely esiteltiin henkilöstölle ennen kyselyn avautumista. Kyselyn päätyttyä vastaukset analysoitiin sisällönanalysina. Sisällön analyysissä hyödynnettiin Chat-GPT:tä tukemaan omaa analysointia ja selkeyttämään teemoittelua. Analysoinnin jälkeen raportoitiin kyselyn tulokset ja johtopäätökset. Valmis opinnäytetyö esiteltiin julkaisuseminaarissa ja julkaistiin maaliskuussa 2026. Opinnäytetyön tuloksia esiteltiin työelämäkumppanin kanssa henkilöstölle ja tuloksia hyödynnetään jatkossa työyhteisössä.



kuvio 1: Opinnäytetyön prosessi

5.3 Työelämäkumppani

Opinnäytetyön työelämäkumppani on Järvenpään kaupungin varhaiskasvatusyksikkö, jossa toinen opinnäytetyön tekijöistä työskentelee. Varhaiskasvatusyksikkö on kunnallinen päiväkodi, joka koostuu 1-5vuotiaista sekä esikouluikäistä lapsista. Päiväkodissa on yhteensä 10 ryhmää, joista kaksi esiopetusryhmää toimii lähikoulun tiloissa. Päiväkotia ympäröi metsäalueet, erilaiset liikuntapaikat sekä leikkipuistot, jotka mahdollistavat monipuoliset retket. Päiväkodissa toimitaan tiimipareittain. Tiimiparityö yhdistää arjessa kaksi ryhmää toimimaan tiiviisti yhdessä, jolloin lapsiryhmä koostuu suurimmillaan kuudesta kasvattajasta ja 42 yli 3-vuotiaasta lapsesta. Tiimiparityö mahdollistaa lapsille useamman tutun ja turvallisen aikuisen, sujuvan pienryhmätoiminnan, sekä monialaisemman tiimin, jossa jokainen tiimin jäsen tuo omaa ammattitaitoaan, ajatuksia ja havaintojaan lapsiryhmään.

Päiväkodin kantava tekijä on yhteisöllisyys. Päiväkodissa toimitaan pienryhmissä ja porrastaen kaikissa tilanteissa niin ulkona kuin sisällä sekä toimitaan yli ryhmärajojen. Päiväkodissa

kaikki kasvattajat ovat kaikkia lapsia varten, kasvattajat työskentelevät tarpeen mukaan eri ryhmissä, arki on monipuolista ja sitä rikastutetaan järjestämällä erilaisia tapahtumia, toimintahetkiä sekä retkeillään yhdessä toisten tiimiparien kanssa.

Työyhteisö on kehitysmuuntaava ja yhteisöohjautuva. Työyhteisössä työskentelee n. 30 kasvatusalan ammattilaista muodostaen moniammatillisen yhteisön. Työyhteisöön kuuluu päiväkodin johtaja, apulaisjohtaja, varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja, varhaiskasvatuksen lastenhoitajia, varhaiskasvatuksen avustajia sekä hoitoapulainen. Työyhteisö kehittää ja arvioi jatkuvasti toimintaa niin, että se tukee varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa linjattuja asioita. Työyhteisössä työskennellään kaikkien kanssa, haastavatkin asiat ratkotaan yhdessä ja arkea vie eteenpäin työyhteisön huumorintäyteinen yhteishenki.

5.4 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

Opinnäytetyön menetelmänä käytettiin laadullista empiiristä tutkimusta. Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntausta. Laadullisen tutkimuksen avulla saadaan laajempi kuva opinnäytetyön aiheesta, korostuen henkilökohtaisiin kokemuksiin. (Jyväskylän yliopisto 2024). Henkilökohtaiset kokemukset, ajatukset ja tunteet antavat tutkimusta ajatellen henkilökohtaisempia näkökulmia tutkittavaan aiheeseen. Näin ollen tutkimukseen osallistuvat henkilöt voivat antaa niitä merkityksiä tutkimukselle, mitkä he kokevat tärkeäksi. Menetelmänä opinnäytetyössä käytettiin kyselyä, joka on yksi laadullisen tutkimuksen väline. Laadullisella tutkimuksella ei pysty saamaan luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä ja sen määräästä vaan sillä saadaan eri näkökulmia ja syitä ilmiölle (Puusa & Juuti 2020, Johdanto.)

Laadullinen tutkimus ja kysely valikoitui opinnäytetyön menetelmäksi, koska tavoitteena oli saada selville tietyn varhaiskasvatusyksikön henkilöstön näkökulmia tutkittavaan aiheeseen. Määrällinen tutkimus ei tuo tätä näkökulmaa opinnäytetyöhön. Avoimen kyselyn avulla saatiin henkilöstön näkemykset esiin ja se takasi myös anonymiteetin. Opinnäytetyötä varten haluttiin suuri otanta, joka mahdollistui kyselyn avulla. Haastattelu menetelmänä rajattiin pois, koska kysely oli aikataulullisesti nopeampi toteuttaa sekä aihe on myös henkilökohtainen ja arka. Henkilöllisyyden tietäminen olisi voinut aiheuttaa vastaajalle häpeää tietämättömydestä ja vastausten olisi voinut olettaa myötäilevän sitä, miten halutaan toimia eikä välttämättä olisi saatu rehellisiä vastauksia. Anonymiteetti takasi mahdollisuuden vastata avoimesti ilman häpeää.

Laajan otannan ja syvemmälle menevien syiden ja kokemusten saamiseksi kysely toteutettiin mahdollisimman hyvin. Kyselyn kysymykset olivat avoimia sekä asteikkokysymyksiä, ja niissä pyydettiin lisäkysymyksiin tarkentamaan omia ajatuksia. Jokaiseen kysymykseen oli

vastattava, jotta saatiin riittävä kokonaiskuva. Kyselyn lopussa oli vielä vapaavalintainen laatikko, johon sai kirjoittaa vapaamuotoisesti aiheista, joita halusi tuoda vielä ilmi.

5.5 Aineistonkeruumenetelmä

Yhtenä aineistonkeruumenetelmänä voidaan käyttää kyselyä. Kyselyssä aineistoa kerätään standardoidusti ja siinä kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. Kysely on standardoitu, kun kysymyksiä kysytään kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla. Kyselytutkimuksessa etuna on se, että sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Tämän menetelmän avulla voidaan säästää myös aikaa. Kyselyn haittana voi kuitenkin olla tuloksien tulkinnan ongelmallisuus sekä hyvän lomakkeen laatimiseen kulunut aika. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 193-195.)

Kysymysten tarkalla suunnittelulla voidaan tehostaa kysymyksiin vastaamista. Kysymyksiä voidaan kerätä monin eri tavoin. Avoimissa kysymyksissä esitetään vain kysymys ja annetaan vastaajan itse kirjoittaa vastaus, kun taas asteikkokysymyksissä esitetään väittämiä ja vastaaja valitsee niistä itselleen sopivimmat. Avoimien kysymysten hyviä puolia on muun muassa se, että ne sallivat vastaajien ilmaista itseään omin sanoin sekä se, että ne eivät ehdota valmiita vastauksia. Asteikkokysymyksissä on usein samaa mieltä/ eri mieltä väittämiä ja vastaaja voi näin ollen valita sen, kuinka voimakkaasti on väittämän kanssa samaa tai eri mieltä. Asteikkokysymyksien hyviä puolia on esimerkiksi se, että niitä voi olla helpompi käsitellä ja analysoida. Kysymysten laadinnassa on tärkeää, että kysymykset on laadittu selkeästi, kysymykset olisivat lyhyitä ja ne olisivat myös spesifejä. On myös tärkeää mitä sanavalintoja käytetään ja esimerkiksi johdattelevia kysymyksiä tulee välttää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 198-203.)

Opinnäytetyötä varten teetettiin anonyymi verkkokysely (Liite 3), jossa oli avoimia sekä asteikkokysymyksiä. Kysely ja opinnäytetyö esiteltiin henkilöstöpalaverissa, jossa kyselyn kysymykset annettiin henkilöstölle etukäteen. Näin henkilöstöllä oli aikaa perehtyä ja pohtia aiheita ja vastauksia etukäteen. Kysely lähetettiin myöhemmin henkilöstölle sähköpostitse ja kiitoksena kyselyyn vastaamisesta tarjottiin henkilöstölle herkkuja kahvihuoneessa. Tarkoituksena oli saada henkilöstöä vastaamaan mahdollisimman laajasti kyselyyn. Vastaukset käsiteltiin yhdessä työelämän edustajan kanssa ja varmistettiin, että niissä ei tule ilmi asiakkaiden tai henkilöstön henkilötietoja. Tämän jälkeen vastaukset analysoitiin ja opinnäytetyön valmistuttua tuhottiin.

Kyselyn kysymykset liittyivät henkilökunnan tietoon ja kokemuksiin ilmoitusten tekemiseen liittyvistä asioista. Kyselyn alussa kysyttiin ilmoitusvelvollisuudesta ja siitä, mitä se vastaajalle tarkoittaa. Kyselyssä kysyttiin myös esimerkiksi, kuinka hyvin tunnistaa tilanteet, joissa ilmoitus tulee tehdä ja sitä, mitkä tekijät ovat estäneet ilmoituksen tekemisen. Lisäksi siinä selvitettiin, onko henkilöstöllä tietoa siitä, mitä tarkoitetaan ilmoituksella sosiaalihuollon

tarpeen arvioimiseksi, miten huoltajien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö vaikuttaa ilmoitusten tekemiseen ja sitä, millaisia tunteita tai ajatuksia ilmoituksen tekeminen on herättänyt. Avoimien kysymysten alapuolelle oli lisäkysymyksiin tarkennettu kysymystä, jotta saatiin mahdollisimman kokonaisvaltaisia vastauksia. Lisäksi kyselyssä hyödynnettiin asteikkokysymyksiä asteikolla 1-4, ja sillä selvitettiin sitä, miten tietyt asiat kuten pelko yhteistyön huo- nontumisesta tai työyhteisön tuen puute vaikuttavat vastaajien mielestä ilmoituksen tekemi- seen. Kyselyssä selvitettiin myös, kokeeko henkilöstö esimerkiksi sosioekonomisella taustan tai luottamuksen menettämisen pelon vaikuttavan ilmoituksen tekemiseen. Kyselyn lopussa haluttiin vielä kuulla, millaista tukea tai tietoa henkilöstö kokee tarvitsevänsä lisää ilmoituk- siin liittyvissä asioissa.

5.6 Aineistonkeruu

Opinnäytetyötä varten teetettiin anonyymi kysely varhaiskasvatusyksikön henkilöstölle. Kysely lähetettiin 31 henkilöstön jäsenelle ja vastauksia saatiin 23. Vastausprosentti oli koko henki- löstöstä 77 %. Henkilöstöön kuuluu päiväkodin johtaja, apulaisjohtaja, varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, varhaiskasvatuksen avustajia sekä hoitoapulainen. Henkilöstö työskentelee eri-ikäisten lasten kanssa, heillä on kokemusta eri kaupungeissa ja yksiköissä työskentelystä sekä kokemusta varhaiskasvatuksesta on muutamasta kuukaudesta vuosikymmeneen.

Toimeksiantajan edustajan kanssa sovittiin yhteisesti, että opinnäytetyössä ei tuoda julki päi- väkodin nimeä sekä kyselyn kysymykset käytiin yhdessä läpi ennen jakoa henkilöstölle. Kyse- llyyn vastanneiden suostumus vastausten käsittelyyn ja julkaisuun opinnäytetyössä varmistet- tiin kyselyn alussa olevalla saatetekstillä ja kyllä - ei lupakyselyllä. Kyselyn sulkeuduttua jaet- tiin lukuoikeus kyselyn vastauksiin toimeksiantajan edustajalle, jotta pystyttiin varmista- maan, ettei vastauksissa tule ilmi mitään henkilötietoja. Opinnäytetyössä ei tuoda esille työn- tekijöihin tai asiakkaisiin liittyviä tunnistetietoja missään muodossa.

5.7 Aineiston analyysi

Opinnäytetyössä käytettiin induktiivista sisällönanalyysia. Induktiivinen sisällönanalyysi on ai- neistolähtöinen. Aineistoa analysoidaan teemoittain ja yhdistellään isommaksi kokonaisuu- deksi. (Kylmä & Juvakka 2007, 22-23.) Vastauksia analysoitiin kategorioimalla, pelkistämällä ja ryhmittelemällä teemoittain alaluokkiin. Päätelmät isosta kokonaisuudesta syntyvät, kun tu- lokset analysoidaan alaluokissa. Apuna käytettiin analyysitaulukkoa, johon alkuperäisistä vas- tauksista muodostettiin pelkistetty ilmaisu, alaluokka, yläluokka ja lopuksi pääluokka. Jokai- sen kyselyn kysymyksestä ja vastauksista muodostettiin oma analyysitaulukko (kuvio 2), ana- lyysitaulukko on esimerkkinä havainnollistamaan, miten aineistoa käsiteltiin ja analysoitiin. Sisällön analyysissä hyödynnettiin ChatGPT:tä tukemaan omaa analysointia ja selkeyttämään teemoittelua.

Oletko miettinyt ilmoituksen tekemistä, mutta se on jäänyt tekemättä?

Alkuperäinen lainaus	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
"En ole ollut tilanteessa missä joutuisin tekemään, mutta uskon syyksi jäävän harkinta onko tarpeeksi perusteltu ilmoituksen tekemiselle."	Ilmoituksen tekemättä jättäminen voi johtua siitä, että ei ole varmuutta täyttykö kriteerit.	Epävarmuus täyttykö lastensuojeluilmoituksen kriteerit	EPÄVARMUUS	Syyt lastensuojeluilmoituksen tekemättä jättämiseen
"..Uskalluksen puute. Liika ajattelu <u>mitä</u> jos ei olekaan <u>tarpeellista..</u> "	Ilmoituksen jättämättä tekeminen voi johtua uskalluksen puutteesta tai pohdinasta täyttykö tarvittavat kriteerit.	Epävarmuus täyttykö lastensuojeluilmoituksen kriteerit		
"..Epävarmuus siitä, täyttykö tarvittavat kriteerit. Asian pohtiminen yksin vaikeuttaa tilannetta."	Ilmoituksen tekemättä jättämiseen voi olla syynä epävarmuus täyttykö kriteerit.	Epävarmuus täyttykö lastensuojeluilmoituksen kriteerit		

kuvio 2: Esimerkki analyysitaulukosta

Likert - asteikkokysymysten vastaukset luokiteltiin kahteen luokkaan, ei merkitystä/on merkitystä. Luokittelussa käytimme apuna taulukointia, jossa ensin jaoimme vastaukset seuraavalla tavalla; Täysin eri mieltä ja jokseenkin erimieltä (=1-2) sekä samaa mieltä ja täysin samaa mieltä (=3-4). Väittämät luokiteltiin yläluokkiin ja sisällytettiin tukemaan sisällönanalyysiä. Åkerblad & Seppänen-Järvelä (2024, Monimenetelmällisen tutkimuksen määrittely) tuovat ilmi monimenetelmällisen tutkimuksen hyödyntämisen määrällisessä ja laadullisessa tutkimuksessa. Keskeistä tutkimuksessa on yhdistää aineistojen ja niihin pohjautuvien empiiristen tutkimusten löydösten ja tulkintojen integroiminen. Tämä siis tarkoittaa muun muassa määrällisen ja laadullisten analyysin yhdistämistä. Monimenetelmällisyys on vielä tulkinnan varasta sen suhteen, minkä tasoinen integrointi on riittävää, että tutkimus katsotaan monimenetelmälliseksi. Integraatiota voidaan hyödyntää monella eri tavalla. Sen käytänteisiin ei ole tarjolla yleispäteviä malleja, vaan ne ovat jokaisen tutkimuksen kontekstiin sidottuja. Integroinnilla tässä yhteydessä tarkoitamme erityyppisten aineistokokonaisuuksien kuten avoimien kysymysten ja likert-asteikkokyselyn yhdistämistä.

6 Opinnäytetyön tulokset

Opinnäytetyön aihe herätti vastaajissa paljon keskustelua, ajatuksia ja pohdintaa. Opinnäytetyön aihetta esiteltiin jo ennen kyselyn lähettämistä, jolloin jokainen pystyi pohtimaan asioita jo ennestään. Näin ollen kyselyyn vastaaminen oli helpompaa, kun asioita oli voinut pohtia ennen kyselyyn vastaamista. Kyselyn vastaukset olivat laajoja ja niistä näki, että vastauksiin oli käytetty aikaa. Keskimääräinen vastausaika oli noin 37 minuuttia.

Aihetta pidettiin hyvin tärkeänä ja ajankohtaisena, mikä tuki opinnäytetyön tarpeellisuutta. Kyselyn vastauksista nousi esiin, että joissain asioissa on epäselvyyttä ja tiedon päivittäminen katsottiin tarpeelliseksi.

Kyselyn tuloksissa nousi keskeisiksi teemoiksi velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus lapseen, huoltajiin ja muihin huolta herääviin asioihin, syyt lastensuojeluilmoitusten tekemiseen sekä ilmoitukseen sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi. Tämän lisäksi muita keskeisiä teemoja olivat syyt ilmoituksen tekemättä jättämiseen, kasvatusyhteistyön vaikutus, tunteiden vaikutus sekä tieto. Nämä pääluokat muodostuivat ala- ja yläluokkia yhdistelemällä.

6.1 Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus

Velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus lapseen, huoltajiin ja muihin huolta herääviin asioihin liittyen ilmeni huolena lapsen hyvinvoinnista, turvallisuudesta, epäoikeudenmukaisuuksista sekä perusoikeuksien puutteesta. Kyselyn vastauksista nousi myös esiin, että on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen, jos on huoli huoltajien voimavaroista tai lapsen kotioloista tai pelkästä epäilystä lapsen hyvinvointiin liittyen. Ilmoitusvelvollisuus täyttyy myös, jos lastensuojelun tarve tulisi selvittää tai on konkreettisia todisteita huolelle.

Mikäli ryhmässä herää huoli lapsen kasvusta tai kehityksestä meidän tulee tehdä ilmoitus. (Anonyymi vastaaja)

Se tarkoittaa sitä, että olen velvollinen tekemään ilmoituksen lastensuojelulle, jos minulle herää huolta esimerkiksi lapsen hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. (Anonyymi vastaaja)

Minulla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos koen, että lapsen hyvinvointia laiminlyödään tai lapsen elämässä on jokin hänen terveyttään tai turvallisuuttaan uhkaava tekijä. (Anonyymi vastaaja)

6.2 Syyt lastensuojeluilmoituksiin

Syyt lastensuojeluilmoituksen tekemiseen on jaettu kahteen eri alaotsikkoon. Selkeisiin tilanteisiin, joissa tulee tehdä lastensuojeluilmoitus ja epäselviin. Alaotsikoilla selkeytetään tulosten raportointia selkeissä ja epäselvissä tilanteissa.

6.2.1 Selkeät tilanteet

Lastensuojeluilmoituksien teko on selkeää seuraavissa tilanteissa. Kyselyn vastauksissa nousi esiin selkeinä tilanteina väkivalta, huoltajien huolta herättävä käytös sekä hyvinvointiin, turvallisuuteen ja vuorovaikutushaasteisiin liittyvät asiat. Seksuaalinen hyväksikäyttö, pahoinpitely sekä lapsen kohdistuva väkivalta nousi kyselyn vastauksissa esille selkeänä. Lisäksi lapsen hyvinvoinnin, perustarpeiden ja turvallisuuden laiminlyönti sekä vakavat tilanteet nousivat esille.

Selkeäksi koettiin myös konsultointi, riittävät perusteet sekä tieto. Nämä ilmenivät tilanteiden tunnistamisena, lastensuojelulain tietämyksenä, lastensuojelun ja päiväkodinjohtajan konsultointina sekä riittävinä perusteina ilmoituksen tekemiselle. Lisäksi esiin nousi selkeinä tilanteina ilmoituksen tekemiseen huoltajien ja lapsen huolestuttava käytös sekä lapsen ulkoinen olemus.

Mutta jos lapsi tulisi päiväkotiin esimerkiksi silmä mustana ja kädet ruhjeilla, ja kertoisi vanhemman lyövän kotona, tekisin ilmoituksen heti. Tällaisissa vastaavissa tilanteissa päätöksenteko olisi huomattavasti helpompaa. (Anonyymi vastaaja)

Jos kirjaa aukottomasti ylös huolta herättävät asiat/tilanteet, on helpompi peilata lakiin kirjattuja kriteereitä. (Anonyymi vastaaja)

Selvää on esimerkiksi lapsessa olevat jäljet(esim. mustelmat) , huoli lapsen perusoikeuksien toteutumisessa (ravitseminen, uni, hygienia). (Anonyymi vastaaja)

6.2.2 Epäselvät tilanteet

Lastensuojeluilmoituksien teko oli epäselvää seuraavissa tilanteissa. Kyselyn vastauksissa nousi esiin epäselvinä tilanteina kasvu ja kehitys, hyvinvointi, hygienia, työntekijän kokemus, epäily, puhe, vastuu, riittävät perusteet ja epävarmuus. Huoli lapsen kasvusta, huoli perheestä, lapsen kertomukset ja irralliset huolenaiheet nousivat esiin epäselvinä tilanteina siitä, tuleeko niistä tehdä lastensuojeluilmoitus. Epäselviksi tilanteiksi koettiin myös lapsen ulkoinen olemus, perustarpeiden laiminlyönti, riittävät perusteet sekä omat, muiden näkemykset ja muuttuvat tekijät. Epäselviä tilanteita oli myös, jos tilanteesta on vain epäily, se kuka

ilmoituksen tekee, liika pohdinta ja odottelu, ongelmien piilottaminen, tilanteen vakavuus sekä keinottomuus ratkaista tilanne.

Puolestaan tilanteet, joissa huoli herää enemmän kasvun asioista tai perheen jaksamisesta, huomaan pohtivan pidempään ilmoituksen tekemisen kanssa. (Anonyymi vastaaja)

Tilanteen tunnistamiseen liittyy niin monia eri seikkoja, että sen tunnistaminen voi olla haastavaa, koska muuttujia on paljon. Tilanteiden vakavuuden kokemiin vaikuttavat omat aiemmat kokemukseni sekä muiden tiimin jäsenten näkemykset. (Anonyymi vastaaja)

Haastavia tunnistettavia asioita ovat ehdottomasti pienet epäilyt ja niissä oman tunteen ulkoistaminen ja miettimään asioita todella konkreettisella tasolla. Lisäksi mikäli mikään ulkoinen merkki ei herätä huolta, mutta huoli nousee esimerkiksi lapsen omista puheista, joita huoltajat eivät vahvista. (Anonyymi vastaaja)

6.3 Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi

Sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi tehdyn ilmoituksen ajateltiin tarkoittavan apua perheelle, sosiaalihuollon apua, mutta se herätti myös tietämättömyyttä. Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimisesta ajateltiin tehtävän, kun on huoli perheen voimavaroista tai tarvitaan yhteistyötä ja konsultointia. Tietämättömyys nousi vastauksissa, koska vastaajat eivät tieneet mitä kyseisellä ilmoituksella tarkoitetaan.

Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi koettiin tehtävän, kun on huoli perheestä, lapsesta tai vanhemmasta sekä yleisesti perheen voimavaroista. Lisäksi vastauksissa ilmeni, että kyseinen ilmoitus tehdään, kun tarvitsee konsultoida sosiaalihuoltoa tai kun, perheellä on sosiaalihuollon tarve. Vastauksissa nousi myös esille, että henkilöstöllä ei ole kyseisestä ilmoituksesta tietoa.

Epäilen, että tässä tarkoitetaan sitä että arvioidaan onko perheellä sosiaalihuollon tarvetta, mutta en ole 100% varma. (Anonyymi vastaaja)

En osaa varmaksi sanoa. Luulisin tarkoittavan esimerkiksi tilannetta, jossa perhe voisi hyötyä avusta mutta ei kuitenkaan ole tarve tehdä lastensuojeluilmoitusta eli varsinaista huolta ei ole. (Anonyymi vastaaja)

Jos herää huoli esimerkiksi vanhemman jaksamisesta, niin sosiaalihuollon tarpeen arviointi voi olla paikallaan. (Anonyymi vastaaja)

6.4 Syyt ilmoituksen tekemättä jättämiseen

Syinä ilmoituksen tekemättä jättämiseen nousi todisteiden puute, epävarmuus, pelko, huolen poistuminen, lastensuojelun asiakkuus ja valta. Kyselyn vastauksissa nousi esiin, että ilmoituksia ei tehdä, jos ei ole tarpeeksi riittäviä todisteita, on epävarmuus tilanteesta tai sen vakavuudesta. Lisäksi esiin nousi epävarmuus, täyttyykö lastensuojeluilmoituksen kriteerit, pelko yhteistyön huonontumisesta ja rohkeuden puute. Ilmoituksia kyselyn vastausten perusteella ei myöskään ole tehty, koska tilanteita on seurattu ja/tai huoli on poistunut. Vastauksissa tuli ilmi, että johtajan päätös on vaikuttanut ilmoituksen tekemiseen.

En itse koe, että olisin joissain tilanteissa jättänyt tekemättä, mutta ehkä jäänyt enemmän odottamaan ns. oikeaa aikaa. (Anonyymi vastaaja)

En ole ollut vastaavassa tilanteessa, mutta uskon, että ilmoituksen jättämättä tekeminen voisi johtua esim. siitä, että ei tunnu olevan täyttä varmuutta ilmoituksen aiheellisuudesta ja jos ilmoitus todettaisiin aiheettomaksi, päiväkodin ja perheen välinen suhde saattaisi tulehtua (Anonyymi vastaaja)

Pelko ilmoituksen tekemisen seurauksista voi jarruttaa ilmoituksen tekoa, jos kysymyksessä vanhemmat, jotka voivat reagoida ilmoituksen tekoon vihamielisesti. Epävarmuus siitä, täyttyykö tarvittavat kriteerit. Asian pohtiminen yksin vaikeuttaa tilannetta. (Anonyymi vastaaja)

6.5 Kasvatusyhteistyön vaikutus

Kasvatusyhteistyöhön koettiin vaikuttavan perheen taustat, yhteistyö, kokemukset ja ennakkoluulot. Huonon yhteistyön koettiin sekä madaltavan että nostavan kynnystä tehdä ilmoitus, kuten myös hyvän yhteistyön. Sekä hyvä että huono yhteistyö perheen kanssa vaikutti huolen puheeksi ottamiseen positiivisesti sekä negatiivisesti. Lisäksi kyselyn vastauksissa nousi esiin, että kasvatusyhteistyön aikaisemmillä kokemuksilla on merkitystä ilmoitusten tekemiseen. Sosioekonomisella taustalla koettiin olevan vaikutusta molemmin puolin ilmoitusten tekemiseen.

Mikäli perheen kanssa ollut haasteita alusta asti yhteistyössä ilmoituksen tekeminen tuntuu haastavalta ja rikkoo vähäisemmätkin yhteistyön mahdollisuudet. Mikäli perhe on tuttu ja yhteistyö sujuu niin ilmoituksen tekeminen ei tunnu niin pahalta ottaa esille perheen kanssa. (Anonyymi vastaaja)

Aikaisemmat kokemukset perheiden kanssa varmasti vaikuttavat siihen miten perheistä tehdään ilmoituksia tai ainakin siihen miten huolet ilmaistaan perheelle. (Anonyymi vastaaja)

Sosio-ekonomisella taustalla ei ole merkitystä. Huono-osaisilla ei välttämättä ole riittäviä resursseja lapsen hyvinvoinnista huolehtimiseen ja raskaassa tilanteessa myös kaltoinkohteluja saattaa esiintyä. Hyvä-osaisilla voi olla ihan samanlaiset ongelmat. (Anonyymi vastaaja)

6.6 Tunteiden vaikutus

Ilmoituksen tekemiseen liittyvät tunteet ja ajatukset koettiin emotionaalisenä kuormituksena, epävarmuutena ammattitaidosta, ilmoituksen tekemisestä ja avun saannista sekä ilmoituksen oikeellisuudesta. Omien tunteiden vaikutus tuleviin ilmoituksiin, ilmoituksen tekemiseen liittyvä syyllisyyden tunne ja ilmoituksen aiheellisuuteen liittyvä jännitys ja pelko nousivat esiin vastauksissa. Lisäksi pelko lapsen hyvinvoinnista, ilmoituksen teosta ja yhteistyön huonontumisesta herätti tunteita. Yhteistyön huonontumiseen liittyi myös syyllisyyden ja ahdistuksen tunne. Emotionaalisenä kuormituksena koettiin myös hämmennys, pahan olon tunne, tunteiden nouseminen sekä jännitys perheen suhtautumisesta.

Ilmoituksen tekemiseen liittyi myös epävarmuuden tunnetta, epävarmuutta ammattitaidosta, eriäviä mielipiteitä työyhteisössä ja ahdistus perheen reagoinnista. Vastauksista nousi esiin vaikeus ilmoituksen teosta, stressin ja huolen tunne, turhautuminen avun saamatta jäämisessä ja hämmennys sekä harmitus ilmoituksen aiheettomuudesta. Lastensuojelulain tuoma varmuus, varmuus avun tarpeesta, myönteiset tuntemukset sekä helpotus ilmoituksen teosta nousivat myös kyselyn vastauksissa esiin.

Kyselyssä teetetty likert- asteikkokysely täydensi avoimia kysymyksiä ja niiden tulokset tukivat avoimista kysymyksistä saatuja vastauksia. Likert- asteikkokyselyllä selvitettiin, että kuinka paljon erilaisilla tekijöillä on ollut vaikutusta ilmoitusten tekemättä jättämiseen. Pelko yhteistyön huonontumisesta sekä omien tunteiden kuten pelon, syyllisyyden ja epävarmuuden kokemukset nousivat merkityksellisemmiksi tekijöiksi kuin työyhteisön tuen puute. Tiedon puute koettiin myös merkitykselliseksi tekijäksi ilmoituksen tekemisen estymisessä. Tietämättömyyden kokeminen kyselyn perusteella vaikutti yhtä merkityksellisesti kuin merkityksettömältä kun taas epävarmuus tilanteen vakavuudesta nousi selkeästi merkitykselliseksi tekijäksi ilmoitusten tekemisen estymisessä. Olettamukset perheen avunsaannista muualta ei koettu vaikuttavan merkittävästi ilmoitusten tekemisen estymisessä.

Joskus tulee syyllinen olo, jos perhe ottaa tilanteen huonosti. Sitä miettii omia valintoja ja jää pohtimaan olisiko tilanteessa voinut auttaa jollain toisella tavalla. (Anonyymi vastaaja)

Pelkoa siitä, että olenko väärässä tilanteen vakavuudesta sekä siitä, syyllistäänkö minua ilmoituksen tekijänä. Myös pelkoa luottamuksen rikkoutumisesta perheen kanssa. (Anonyymi vastaaja)

Ahdistus, pelko, harmitus ja hämmennys. Tunnekuohussa vanhempi saattaa sanoa asioita, joita ei tarkoita ja se herättää työntekijöissä pelkoa siitä mitä vielä on luvassa ja mihin yhteistyö kääntyy. (Anonyymi vastaaja)

6.7 Tieto

Tietoa ja tukea ilmoitukseen liittyvissä asioissa koettiin tarvitsevan lisää ilmoituksen tekoprosessista, ilmoituksen syistä, huolen puheeksi ottamisesta, tiedon ylläpitämisestä ja päivittämisestä sekä työyhteisön tuesta. Vastauksista nousi kuitenkin myös esiin, että lisätiedolle ei ole tarvetta.

Vastauksissa nousi lisätiedon ja tuen tarve. Tällaisia asioita oli mm. ohjeistus ilmoituksesta sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi sekä lastensuojeluilmoituksen teko prosessista sekä ohjeistusta ilmoituksen syistä koettiin tarpeelliseksi. Huolen esiin tuominen ja puheeksi ottaminen sekä muutenkin keskustelu aiheesta nousi esiin kyselyn vastauksissa. Koulutusta lastensuojelutyöstä, tietoa ilmoituksen jälkeisistä tapahtumista sekä ilmoitusten eroavaisuuksista koettiin olevan asioita, joihin tarvitaan lisää tietoa. Lisäksi tietoisuuden lisäämiseen, tiedon päivittämiseen ja palveluiden ajantasaisuuteen koettiin tarvitsevan lisää tietoa. Lisää tietoa ja tukea koettiin tarvitsevan myös työyhteisön roolien selkeyttämisessä, esihenkilön tekemässä ilmoituksessa, työyhteisön tuessa sekä esimerkkejä ilmoituksien syistä kaivattiin. Kyselyn vastauksissa nousi myös esiin, että lisätiedolle ei ole tarvetta.

Koen, että tarvitsisin lisää tietoa ilmoituksen fyysisestä tekemisestä, ilmoitusprosessista ja yleisesti asioista, joiden pohjalta ilmoituksia tehdään. (Anonyymi vastaaja)

Toivoisin ehkä vain avoimempaa keskustelua ja ylipäätään keskustelua aiheesta enemmän. (Anonyymi vastaaja)

Kaipaisin ehkä itse huoneen taulua, jossa olisi missä kohtaa otetaan ja minne yhteyttä. Mitkä ovat portaat ilmoituksen tekemiseen ja onko vinkkejä, miten asia otetaan puheeksi perheiden kanssa. (Anonyymi vastaaja)

7 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusetiikan periaatteita on haitan välttäminen, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, rehellisyys, luotettavuus ja kunnioitus. Haittoja voidaan välttää, kun tutkimukseen osallistuville ihmisille kerrottiin mitä tutkitaan, miksi tutkitaan ja miten tietoja käytetään. Spesifin joukon tutkimisessa tuli ottaa huomioon anonyymisyys ja esille tulevat johtopäätökset tuli raportoida siten, että ne noudattivat luottamuksellisuuden ja kunnioituksen periaatteita. Opinnäytetyössä ei ollut tarkoitus nostaa esille tiettyä varhaiskasvatysikköä,

työtehtävää tai muuta sellaista vaan analysoida vastauksia yleisesti. Kysymysten luotettavuutta ja toimivuutta testattiin esikyselyllä. Näin varmistettiin, että lopullisesti toteutettava kysely on mahdollisimman luotettava ja toimiva. (Kylmä & Juvakka 2007, 147-153.) Esikysely eli pilottitutkimus on hyvä keino tarkistaa kyselyn toimivuus ja korjata kysymysten muotoilua varsinaista kyselyä varten. Niin esi- kuin varsinaisessa kyselyssä käytettiin lähetekirjelmää, jonka tarkoituksena on kertoa vastaajalle kyselyn merkityksestä. (Hirsjärvi, Remes & Saja-vaara 2016,204.) Esikysely teetettiin ennen varsinaista kyselyä varhaiskasvatuksen henkilöstölle, jotka työskentelevät ympäri Suomea. Esikysely lähetettiin 7 henkilölle. Esikyselyssä selvisi, että osakysymyksistä oli liian laajoja ja niihin oli vaikea saada selkeitä vastauksia. Ja näin ollen niiden analysointi olisi myös ollut haastavaa. Työelämäkumppanilta pyydettiin myös palautetta kyselystä ja myös tämän pohjalta tehtiin tarvittavia muutoksia. Esikyselyssä oli teksti, jossa kerrottiin kyselyn olevan esikysely, jolla testattiin kyselyn toimivuutta. Lisäksi siitä tuli ilmi, että kyselyn tuloksia ei käytetä opinnäytetyöhön muuten kuin kyselyn testamista varten. Varsinaisen kyselyn kirjelmästä puolestaan tuli ilmi, että kyselyä käytetään opinnäytetyössä. Vastaajilta pyydettiin kyselyn alussa suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta ja osallistuminen oli täysin vapaaehtoista.

Molempien kyselyiden tuloksia käsiteltiin yhdessä sekä toimittiin eettisesti. Tuloksia ei muutettu oman mielen tai työpaikan edun mukaiseksi. Kyselyyn vastanneiden vastauksia ja analyysin tuloksia kunnioitettiin sekä pyrittiin tekemään mahdollisimman luotettava ja rehellinen analysointi. Tutkimuskysymys oli koko ajan mielessä eivätkä henkilökohtaiset ajatukset ohjanneet analyysin tulkintaa. Oli haastavaa analysoida vastauksia, joista henkilökohtaisesti oli eri mieltä, mutta tämän ei kuitenkaan annettu vaikuttaa. Esimerkiksi alkuun ajatus siitä, että ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi madaltaisi kynnystä tehdä ilmoituksia, ei pitänyt. Tätäkin asiaa käsiteltiin objektiivisesti eikä annettu omien toiveiden ja aiempien ajatusten muuttaa tuloksia.

Luotettavuutta laadullisessa tutkimuksessa arvioidaan esimerkiksi seuraavin kriteerein: uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys ja siirrettävyys. Uskottavuutta vahvistetaan sillä, että tutkimukseen osallistuva on ollut riittävän pitkään töissä kyseisen ilmiön kanssa. Vahvistettavuus on laadullisessa tutkimuksessa haastavaa, koska tulokset voivat poiketa toisistaan. Opinnäytetyössä kuitenkin avattiin se, miten teemoja analysoitiin. Erilaiset tulkinnat lisäävät ymmärrystä tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Reflektiivisyydessä tuli ottaa huomioon oma suhde ilmiöön. Tästä syystä kyselyyn vastaajat pohdittiin etukäteen, jotta se ei vaikuttanut tutkimustulokseen. Siirrettävyys tarkoittaa sitä, että tutkimustuloksia voidaan hyödyntää muissa vastaavissa tutkimuksissa. Tutkimuksen tuloksia ei voi opinnäytetyöstä suoraan siirtää eteenpäin, sillä kokemukset ovat yhden varhaiskasvatusyksikön henkilöstön. Mutta sieltä voi löytää samankaltaisuuksia ja yhtäläisyyksiä, joten niiltä osin sitä voidaan hyödyntää. (Kylmä & Juvakka 2007, 127-129.) Opinnäytetyön tuloksia ja johtopäätöksiä ei voi suoraan tulkita sellaisinaan, koska vastaajat nimesivät tietyt teemat. Näin ollen ei voida tietää onko vastaajilla

ollut enemmänkin tietoa aiheesta, mutta ovat nostaneet vain tietyt teemat tai ovat kiireessä nostaneet vain keskeisimmät asiat esille. On hyvä tiedostaa, että jokaisella on omat henkilökohtaiset näkemykset ja aiempien kokemusten vaikutukset, joten nämä voivat osaltaan vaikuttaa opinnäytetyön tuloksiin ja johtopäätöksiin.

Eettisyys huomioitiin myös kyselyn toteutuksessa. Toinen opinnäytetyön kirjoittajista työskentelee varhaiskasvatustyksikössä, jossa kysely toteutettiin. Tästä syystä tuli siis varmistua siitä, että anonymisyys toteutuu ja pitää huoli, että vastaajista ei voinut tietää kuka on vastannut ja milloin. Kyselyyn vastaaminen mahdollistettiin varhaiskasvatustyksikössä antamalla mahdollisuuksia vastata tiettyinä hetkinä, mutta tarkka kellonaika tai kuinka kauan vastaajalla on mennyt vastaamisessa ei tullut tietoon. Kyselyyn ei tullut aikaleimaa. Näin varmistettiin anonymisyys vastauksissa. Kyselyssä oli myös huomioitu, ettei ammattinimikkeitä kysytä, ettei vastaajia voi tunnistaa senkään pohjalta. Ammattiryhmän tietäminen ei olisi myöskään ollut tarpeellista opinnäytetyötämme varten. Vastaajilla oli täysin oma päätösvalta kyselyyn osallistumisesta, eikä heitä painostettu vastaamaan. Täysi anonymisyys mahdollisti myös sen, että vastauksista ei koidu heille mitään haittaa tai jälkiseuraamuksia. Kyselyssä yhden kysymyksen kohdalla vastauksessa tuli ilmi tunnistettavia tietoja, joten tämä vastaus jätettiin analysoimatta. Vastaus mukaili kuitenkin muiden vastauksia, eikä se poikennut muista. Vastaus ei olisi muuttanut analyysia.

8 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lastensuojeluilmoitusten tai ilmoitusten sosiaalihuollon tarpeen arvioimisen tekemisestä varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena oli selvittää mitkä tekijät vaikuttivat ilmoituksen tekemiseen ja milloin ilmoitusten tekeminen oli epäselvää, vaikka perheistä oli huoli. Opinnäytetyön tavoite oli lisätä Järvenpään kaupungin varhaiskasvatustyksikön henkilöstön tietoisuutta lastensuojeluilmoitusten tekemiseen liittyvistä asioista.

Menetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta, jossa varhaiskasvatustyksikön henkilöstölle tehtiin anonymi kysely lastensuojeluilmoituksiin liittyvistä asioista. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostui varhaiskasvatuksesta, varhaisesta tuesta, lastensuojelusta ja lastensuojelulain mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville, minkälaisista syistä lastensuojeluilmoituksia on tehty ja/tai jätetty tekemättä. Tutkimuskysymykseksi muodostui mitkä tekijät vaikuttavat lastensuojeluilmoituksen tekemiseen varhaiskasvatuksessa.

Kyselyn vastauksista oli pääteltävissä, että lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus oli hyvin tiedossa. Vastauksissa kävi ilmi, että henkilöstö on tietoinen, milloin ilmoitusvelvollisuus täyttyy. Tilanteiden tunnistamisessa, joissa lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, oli

havaittavissa, että toisten tilanteiden tunnistaminen on selkeää, kun taas toisten ei. Ilmoituksesta sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi oli tietoisuutta, mutta koettiin myös, että tästä ilmoituksesta tarvitaan lisää tietoa.

Lastensuojeluilmoituksen tekoon on liittynyt monia erilaisia tunteita. Epävarmuus ja pelko nousi esiin estävänä tekijänä lastensuojeluilmoitusten teossa. Tämän lisäksi todisteiden puute koettiin yhdeksi tekijäksi lastensuojeluilmoitusten tekemättä jättämisessä. Kyselyssä tuli ilmi, että hyvä kasvatusyhteistyö sekä vaikeutti että helpotti lastensuojeluilmoituksen tekoa. Huono kasvatusyhteistyö toimi samalla tavoin. Lastensuojeluilmoituksen teko on haastavaa, oli kasvatusyhteistyö hyvää tai huonoa. Jokainen lastensuojeluilmoitukseen johtava tilanne on ainutlaatuinen eikä niitä voi verrata. Kyselystä nousi selkeästi esiin, että opinnäytetyön aiheesta tarvitaan lisää tietoa sekä lisäkoulutusta.

Opinnäytetyössä oli samankaltaisia teemoja kuten myös Katajarinne ja Savola (2025, 1) ovat nostaneet omassa opinnäytetyössään esiin esimerkiksi epätietoisuuden teemasta. Kyselyn vastausten perusteella Katajarinteen ja Savolan opinnäytetyön tuottama opas olisi aiheellinen myös tämän opinnäytetyön varhaiskasvatusyksikön henkilöstölle. Silvola (2025) kertoo maisterintutkielmassa, että varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat lastensuojeluilmoitusten tekemisen epävarmana ja se herättää paljon tunteita sekä epäselvyyksiä. Silvola tuo esiin, että yhteistyö lastensuojelun kanssa on tärkeää, mutta se on haastavaa yhteydenpidon vaikeuden ja palautteen saamisen takia. Onnistunut yhteistyö tukee lapsen hyvinvointia ja lisää työntekijöiden luottamusta. Edellä mainitut teemat ja johtopäätökset tukevat opinnäytetyön tuloksia ja johtopäätöksiä.

Kyselyn vastauksista nousi esiin, että lisää tietoa, ymmärrystä sekä yhteistyötä lastensuojelun kanssa tarvitaan, jotta lapsille ja perheille voidaan tarjota tukea jo varhaisessa vaiheessa. Tämä sama teema nousi esiin myös aiemmissa opinnäytetöissä ja tutkielmissa.

8.1 Ilmoitusvelvollisuuden toteutuminen käytännössä

Ilmoitusvelvollisuuden toteuttaminen käytännössä voi olla haastavaa, vaikka henkilöstö tiedostaa ilmoitusvelvollisuuden ja oman vastuunsa. Tilanteiden tunnistaminen, joista lastensuojeluilmoitus tulee tehdä ei ole aina niin selkeää. Vuonna 2020 yleisin syy lastensuojeluilmoituksen tekemiseen oli kehitystä vaarantavat olosuhteet, joka tukee opinnäytetyön kyselyn tuloksia (Juutilainen 2021).

Ääritapaukset kuten lapsen kohdistuva väkivalta tai seksuaalinen hyväksikäyttö on tilanteita, jotka tunnistetaan selkeästi tilanteiksi, josta lastensuojeluilmoitus tehdään. Juutilainen (2021) kuvaa, että tyypilliset tilanteet, joista lastensuojeluilmoitukset tehdään, on lapsen omat kertomukset kotona tapahtuvasta väkivallasta.

Epäselviä tilanteita ovat hygieniaan liittyvät asiat kuten huoli lapsen likaisista vaatteista tai lapsen kertomuksista sekä todisteiden puute. Ilmoitusten tekemiseen koetaan tarvitsevan enemmän konkreettisia todisteita kuin esimerkiksi likaiset vaatteet. Aiemmin opinnäytetyössä esitetty huolen vyöhykkeessä oleva harmaa vyöhyke (taulukko 1) kuvastaa useita tilanteita, joissa pieni huoli heräsi, mutta tilanteen vakavuus ei ollut varmaa. Tilanteissa on myös epäselvyyttä siitä, kenen vastuulla lastensuojeluilmoituksen tekeminen on, jos perheellä on muita hoito- tai kasvatuskontakteja. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että ilmoitusvelvollisuus tunnistettiin jokaista työntekijää velvoittavaksi. Yhteenvetona vastauksista voi todeta, että ääritapaukset tunnistetaan hyvin ja niistä lastensuojeluilmoituksia tehdään. Epäselvissä tilanteissa lastensuojeluilmoituksia jäädään liikaa pohtimaan tai odottelemaan lisää todisteita.

Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi tiedettiin, epäiltiin ja arvioitiin liittyvän perheelle tarjottavaan apuun. Kuitenkin on paljon tietämättömyyttä aiheesta ja siitä tarvitaan lisää tietoa. Ei ole merkitystä onko lastensuojeluilmoitusta tai ilmoitusta sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi helpompi tai vaikeampi tehdä, mutta kysymyksiä herättää kummasta ilmoituksesta olisi hyötyä enemmän perheelle.

8.2 Tunteiden vaikutus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen

Lastensuojeluilmoituksiin liittyy paljon tunteita. Niiden tekeminen kyselyn mukaan ei ole koskaan helppoa tai yksiselitteistä. Lastensuojeluilmoituksia on tehty, mietitty ja jätetty tekemättä. Pelko ja epävarmuus voi estää ilmoituksen teon sekä pelko yhteistyön huonontumisesta koettiin merkittäväksi tekijäksi kuten myös se, että henkilöstö koki epävarmuutta. Epävarmuus nousi esiin tilanteissa, joissa ei ollut tarpeeksi todisteita ja siitä, ettei varmaksi osattu sanoa täyttykö lastensuojeluilmoituksen kriteerit. Ilmoituksien tekemiseen vaikutti johtajan päätös sekä oman rohkeuden puute. Näiden tunteiden ja tilanteiden lisäksi tilanteiden huolellinen seuranta sekä huolen poistuminen on ollut syynä, että ilmoitusta ei ole tehty. Yhteenvetona voidaan todeta, että tunteiden vaikutus ilmoitusten tekemisen estymisessä koettiin vaikuttavan ilmoitusten tekemiseen.

Tunteet ilmoituksen tekemisen jälkeen mukailee hyvin samankaltaisia tunteita kuin silloin kun vasta pohditaan ilmoituksen tekemistä. Kyselyssä tuli selkeästi ilmi ilmoituksen tekemiseen liittyvä emotionaalinen kuormitus. Ilmoituksen teon jälkeen pelko siitä, onko ilmoitus aiheellinen sekä pelko, ahdistus ja jännitys, miten perhe reagoi ilmoitukseen nousi esille. Juutilainen (2021) kertoo, että vanhemmat voivat reagoida vahvasti ilmoituksen tekoon. Kyselyn vastauksissakin nostettiin esiin, että omalla nimellä ilmoituksen tekeminen tuo oman paineensa, jota Juutilaisen artikkelikin tukee. Ilmoituksen teko herätti myös epävarmuutta omasta ammattitaidosta, ja siitä onko havainnot olleet oikeita. Epävarmuutta aiheutti myös epätietoisuus siitä, että saako perhe apua tai miksi perhe ei saanut apua. Juutilaisen (2021) artikkeli tukee näitä kyselyn vastauksia siitä, että varhaiskasvatuksessa voidaan kokea turhautumista,

jos ilmoitukset eivät etene tai ei saada tietoa saako perhe apua. Artikkelin mukaan yhteistyö eri toimijoiden ja tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen sekä lastensuojelun välillä on keskeistä. Varhaiskasvatuksessa on hyvä tietää, miten lastensuojelu toimii. Yhteistyö lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä tulisi olla saumatonta, koska kyse on lapsen oikeuksista. Jos varhaiskasvatuksessa tunnettaisiin paremmin lastensuojelun vaiheet, niin voitaisiin mahdollisesti muuttaa perheidenkin ajatuksia lastensuojelusta. Lisätietoa tarvitaan siitä, miten lastensuojelua tehdään ja miten se toimii. Lisäksi tarvitaan ohjeistusta, mitkä ovat syyt ja perusteet ilmoitusten tekemiseen sekä miten ilmoitus tehdään konkreettisesti.

Kasvatusyhteistyön vaikutus lastensuojeluilmoitusten tekemiseen koettiin tilannekohtaiseksi ja vaikeaksi kuvata minkälaista vaikutusta niin hyvällä kuin huonolla kasvatusyhteistyöllä on. Vastauksista nousi esiin puolesta ja vastaan merkityksiä. Osalla se nosti kynnystä ja osalla laski kynnystä tehdä ilmoitus. Voidaan ajatella, että on haastavaa tehdä johtopäätöksiä siitä, onko kasvatusyhteistyöllä merkitystä, koska omat henkilökohtaiset kokemukset ja oletukset vaikuttavat yhteistyöhön. Vastauksista kävi kuitenkin selvemmin ilmi, ettei perheen sosio-ekonomisella taustalla ole merkitystä ilmoitusten tekemiseen. Huomioitavaa oli, että kyselyn vastauksissa nousi ilmi, että tarvitaan lisätietoa siitä, miten huoli otetaan puheeksi. Kyselyn vastaajat on koulutettu Puheeksi ottava kunta- mallin (Järvenpää 2024) mukaisesti, mutta selkeästi tähän tarvitaan lisää koulutusta. Koulutus ei yksistään riitä konkreettisesti toteuttamaan tätä mallia, koska rohkeuden puute estää ilmoitusten tekemisen ja puheeksi ottamisen. Lisää tietoa ja keskustelua tarvitaan ja kaivataan, joten voisiko näillä keinoilla muuttaa työpaikan ajatuksia ja toimintakulttuuria. Työyhteisön tuella on merkitystä ilmoitusten tekemiseen liittyen.

9 Pohdinta

Johdannossakin esiin tuotu ajatus siitä, että lastensuojeluilmoitusten tekeminen varhaiskasvatuksessa on osittain vieläkin epäselvää ja siitä aiheesta tarvitaan lisätietoa, kävi toteen opinäytetyön edetessä ja tuloksia analysoidessa. Lastensuojeluun ja lastensuojeluilmoitusten tekemiseen liittyy edelleen ennakkoluuloja ja epävarmuutta. Nämä tuntuvat edelleen vierailta asioilta. Opinäytetyön edetessä ja tuloksia analysoitaessa kävi ilmi, että tietoa on. Etenkin lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuuden tietäminen yllätti. Kun tietoa on ja käytössä myös puheeksi ottava kunta- malli niin herättää ajatuksia, että tästä puuttuu jokin osa, että siitä tulisi toimiva ja perheet sekä lapset saisivat tukea varhaisessa vaiheessa. Jos yhteistyö lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä olisi näkyvää ja lastensuojelutyö jalkautuisi varhaiskasvatukseen, se voisi muuttaa ajatusmalleja sekä perheille että henkilöstölle. Yksittäiset ohjeistukset tai erilaiset mallit eivät yksistään riitä, vaan tarvitaan jotain konkreettisia ohjeita. Opinäytetyön kehittämis ehdotus työyhteisölle voisi olla esimerkiksi konkreettinen, yksinkertainen ohjeistus, jossa on lueteltuna ilmoituksen syyt, ilmoituksen tekeminen ja

yhteystiedot konsultointiin. Myös ajatus- sekä toimintamalleja olisi hyvä muuttaa, esimerkiksi pitämällä yllä avointa keskustelua sekä tuomalla varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssia esiin.

Kyselyn vastauksia analysoitaessa nousi esiin, että ohjeistuksia kaivataan lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, erityisesti siitä, mistä syistä niitä tehdään. Tämä kertoo myös siitä, että lastensuojelun koetaan olevan vieläkin melko vieras ja kaukainen asia, koska tällaiselle ohjeistukselle on tarve. Lastensuojeluilmoitus on yksi keskeinen yhteydenpitoväline lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä.

Vastausprosentti kyselyssä oli korkea ja se herätti kysymyksiä siitä, miksi se oli niin korkea. Koetaanko aihe niin tärkeäksi tai onko siinä vielä epäselvyyksiä vai jopa näitä molempia. Joka tapauksessa aihe oli selkeästi tärkeä ja ajankohtainen.

Opinnäytetyön prosessi oli monivaiheinen ja opinnäytetyön päätyttyä työ oli aivan erilainen kuin silloin kun sitä käynnistettiin. Aihe pysyi koko ajan samana, mutta se tarkentui prosessin edetessä. Tarkoitusta ja tavoitetta muokattiin moneen otteeseen. Lopulliseen muotoonsa opinnäytetyö tuli suunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Esikysely vei opinnäytetyötä paljon eteenpäin ja se olikin opinnäytetyötä ajatellen tärkeä osa. Esikyselyn pohjalta tehtiin tarvittavia muutoksia kyselyyn. Ilman niitä vastaukset olisi olleet liian laajoja ja ohi aiheen. Varsinaisessa kyselyssäkin olisi voinut tarkentaa enemmän kysymyksiä, mutta toiselle esikyselylle ei silloin nähty tarvetta. Sisällönanalyysi onnistui hyvin, oli totuudenmukainen ja tuki aiempia tutkimuksia aiheesta. Työelämäkumppanilta saatu tuki oli tärkeää ja vastaajilta saatu palaute oli merkityksellistä. Palautteen perusteella tuli ilmi, että opinnäytetyölle oli tarvetta ja aihe koettiin tärkeäksi.

Lähteet

- Eriksson E. & Arnkil T. 2012. Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 5.10.2025 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90845/URN_ISBN_978-951-33-1792-8.pdf?sequence
- Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara, P. 2016. Tutki ja kirjoita. 21. painos. Helsinki: Tammi.
- Hoikkala, S., Muinonen, T., Palola, E., Rosberg, J. & Väisänen, A. 2023. Lastensuojelun kokonaisuuksien valmistelu. Visiovaiheen raportti. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/9980af72-3854-44a5-ae2c-cfb07a3e0a27/content>
- Huhtanen K. 2004. Varhainen puuttuminen. Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Tampere: FINN LECTURA
- Hujala E. & Turja L. 2020. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus
- Jussila, H. 2022. Miksi varhainen tuki on tärkeää? Viitattu 12.1.2026. <https://www.parempaalastensuojelua.fi/fi/uutinen/miksi-varhainen-tuki-on-tarkeaa>
- Jussila, H., Ailoranta, A. & Ailoranta, M. 2022. Mikä lastensuojelussa on vaikuttavaa? Viitattu 12.1. 2026. <https://www.parempaalastensuojelua.fi/fi/uutinen/mika-lastensuojelussa-on-vaikuttavaa>
- Juutilainen, K. 2021. Alakouluikäisistä lapsista tehdään lastensuojeluilmoituksia enemmän kuin päiväkotikäisistä- Jääkö leikki-ikäisten lasten hätä huomaamatta? Viitattu 2.2.2026. <https://www.superlehti.fi/ajankohtaista/alakouluikaisista-lapsista-tehdään-lastensuojeluilmoituksia-enemmän-kuin-päivakoti-ikäisistä-jaako-leikki-ikäisten-lasten-hätä-huomaamatta/>
- Jyväskylän yliopisto 2024. Laadullinen tutkimus. Viitattu 1.10.2025. <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmäpolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Järvenpää 2024. Puheeksi ottaminen lapsiperheissä ja kouluvalmentajatoiminta palkitaan Tärkeissä töissä - gaalassa. Viitattu 25.10.2025 <https://www.jarvenpaa.fi/a/puheeksi-ottaminen-lapsiperheissa-ja-kouluvalmentajatoiminta-palkitaan-tarkeissa-toissa-gaalassa>
- Katajarinne, H. & Savola, T. 2025. Opas lastensuojeluilmoituksen tekemisen tueksi Orimattilan varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Opinnäytetyö. LAB- ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.10.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/898068/Katajarinne_Savola.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Kylmä J. & Juvakka T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima
- Lapsenkasvatus 2026. Kasvatuskumppanuus- Onnistu kasvatusyhteistyössä! Viitattu 22.2.2026. <https://lapsenkasvatus.fi/kasvatuskumppanuus-onnistu-kasvatusyhteistyossa/>
- Lastensuojelulaki 417/2007
- Monimuotoiset perheet. 2024. Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa. Opas kasvatusalan ammattilaisille. Viitattu 22.2.2026 https://www.monimuotoisetperheet.fi/wp-content/uploads/2024/10/varhaiskasvatusopas_A5_2024_web.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2025. Varhaiskasvatuspalvelut. Viitattu 2.10.2025 <https://okm.fi/varhaiskasvatuspalvelut>

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 7.1.2026. [Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022](#)

Opetushallitus 2025a. Mitä on varhaiskasvatus? Viitattu 1.10.2025 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Opetushallitus 2025b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistus 2025. Viitattu 2.10.2025 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteiden-uudistus-2025>

Pelastakaa lapset 2025. Lapsiköyhyys. Viitattu 29.9.2025 <https://www.unicef.fi/tyomme/ajankohtaista/uutiset-ja-nakokulmat/2025/unicefin-tutkimus-suomen-sijoitus-romahtirikkaiden-maiden-lasten-hyvinvointivertailussa/>

Perusopetuslaki 628/1998

Pulkkanen, A. & Sotaniemi, H. 2023. Sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi tai lastensuojeluilmoitus varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyö. Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.10.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/807026/Pulkkanen_Sotaniemi.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Pulkkinen L., Ahonen T. & Ruoppila I. 2023. Ihmisen psykologinen kehitys. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus

Puusa A. & Juuti P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudemus

Rutanen N. & Laaksonen K. 2020. Äitien luottamuksen rakentuminen kasvattajiin varhaiskasvatuksen aloituksessa. Varhaiskasvatuksen tiedelehti. Journal of Early Childhood Education Research. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.2.2026 <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/71684/Rutanen-Laaksonen-Issue9-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sainio T., Pajulahti R., & Sajaniemi 2020. Näin tuet lapsen itsesäätelyä. Hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus

Silvola, S. 2025. Varhaiskasvatuksessa työskentelevien kokemuksia lastensuojeluilmoitusten tekemisestä ja yhteistyöstä lastensuojelun kanssa. Helsingin yliopisto. Viitattu 22.2.2026 <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/be33fc93-63a4-46b8-8d7b-512edf506f57/content>

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2025. Lastensuojelu. Viitattu 12.1.2026. <https://stm.fi/lastensuojelu>

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Tan, P. 2019. Listening to Young Children: a Mosaic approach. Simon Fraser university. Viitattu 29.10.2025. [\(PDF\) Listening to Young Children: A Mosaic approach](#)

Terveystieteiden tutkimuskeskus 2023a. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 30.9.2025. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelu-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

Terveystieteiden tutkimuskeskus 2023b. Mitä on lastensuojelu? Lastensuojelun tehtävät. Viitattu 30.9.2025. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023c. Dialoginen huolen puheeksi ottaminen. Viitattu 2.10.2025. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialoginen-huolen-puheeksi-ottaminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023d. Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä. Viitattu 2.10.2025. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialogisuus-ammattilaisen-ja-perheen-valilla>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2024a. Ehkäisevä lastensuojelu. Viitattu 30.9.2025. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva-lastensuojelu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2024b. Lastensuojelun arvot ja periaatteet. Viitattu 12.1.2026. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu/lastensuojelun-arvot-ja-periaatteet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2024c. Yhä harvempi lastensuojeluilmoitus johtaa lastensuojelun asiakkuuteen. Viitattu 19.1.2026. <https://thl.fi/-/yha-harvempi-lastensuojeluilmoitus-johtaa-lastensuojelun-asiakkuuteen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2025. Lastensuojeluilmoitus. Viitattu 30.9.2025. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireilletulo/lastensuojeluilmoitus>

Tilastokeskus 2025. Varhaiskasvatukseen osallistui 80 % lapsista vuonna 2024. Viitattu 2.2.2026. <https://stat.fi/fi/julkaisu/cm0ox84x06hki06um86ddd600>

UNICEF 2025a. Unicefin tutkimus: Suomen sijoitus romahti rikkaiden maiden lasten hyvinvointivertailussa. Viitattu 29.9.2025 <https://www.unicef.fi/tyomme/ajankohtaista/uutiset-ja-nakokulmat/2025/unicefin-tutkimus-suomen-sijoitus-romahti-rikkaiden-maiden-lasten-hyvinvointivertailussa/>

UNICEF 2025b. Lapsen oikeuksien sopimus. Viitattu 30.9.2025. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/>

Valtioneuvosto 2024. Tutkimus: Suomessa tarvitaan parempaa varhaista tukea lapsiperheille. Viitattu 16.10.2025. <https://valtioneuvosto.fi/-/tutkimus-suomessa-tarvitaan-parempaa-varhaista-tukea-lapsiperheille>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

Wolke D., Copeland W., Angold A. & Costello E J, 2013. Impact of Bullying in Childhood on Adult Health, Wealth, Crime and Social Outcomes. Viitattu 29.10.2025 <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4090076/>

Åkerblad, L. & Seppänen- Järvelä, R. 2024. Monimenetelmällinen tutkimus. Opas suunnitteluun ja toteutukseen. E- kirja. Gaudeamus: Helsinki.

Kuviot

kuvio 1: Opinnäytetyön prosessi	21
kuvio 2: Esimerkki analyysitaulukosta	25

Taulukot

Taulukko 1: Huolen vyöhykkeistö (Arnkil, Eriksson & Arnkill, 2000).	12
---	----

Liitteet

Liite 1: Aineistonhallintasuunnitelma.....	43
Liite 2: Tutkimuslupa	49
Liite 3: Lastensuojeluilmoitusten teko varhaiskasvatuksessa - kysely	51

Liite 1: Aineistohallintasuunnitelma



AINEISTONHALLINTASUUNNITELMA

Yleiset eettiset periaatteet

Varmista, että opinnäytetyösi ei vaadi eettistä ennakoarviointia:

1. tutkimuksessa ei puututa tutkittavien fyysiseen koskemattomuuteen
2. tutkimus ei kohdistu alle 15-vuotiaisiin ilman huoltajan erillistä suostumusta tai informointia, jonka perusteella huoltajalla olisi mahdollisuus kieltää lasta osallistumasta tutkimukseen
3. tutkimuksessa tutkittaville ei esitetä poikkeuksellisen voimakkaita ärsykeitä esim. pelottava väkivaltavideo
4. tutkimuksessa ei ole riskiä aiheuttaa tutkittaville tai heidän läheisilleen normaalin arkielämän rajat ylittävää henkistä haittaa
5. tutkimuksen toteuttaminen ei merkitse turvallisuushkaa tutkittaville tai tutkijalle tai heidän läheisilleen.

Henkilötietojen kerääminen

Älä kerää tai säilytä tarpeettomia henkilötietoja. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäisiä tietoja.

Arkaluonteisia (erityisiä) henkilötietoja ei voi kerätä opinnäytetyössä. Tiedoista voi käydä ilmi henkilön:

- rotu tai etninen alkuperä
- poliittinen mielipide
- uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- ammattiliiton jäsenyys
- geneettinen tai biometrinen tieto henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- terveydentila
- seksuaalinen käyttäytyminen ja suuntautuminen
- rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä tietoja

Varmista tietoaineiston luokittelun mukainen käsittely

Mikäli käsittelet luottamuksellisia tietoja, kuten toimeksiantajan määrittelemiä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia henkilötietoja, niitä on suojattava erityisen huolella luvattomalta käsittelyltä. Käsittele tietoa vain Lau-rean tietoaineiston luokittelun mukaisesti ja huolehdi tietoturvasääntöjen mukaisesti tiedon hävittämisestä.

AINEISTONHALLINTASUUNNITELMA

Suunnitelman tekijä(t):	Mira Kuulas & Salla Mustonen
Opinnäytetyön nimi:	Lastensuojeluilmoitusten teko varhaiskasvatuksessa
Opinnäytetyön toimeksiantaja: (organisaatio/projekti/henkilö, jos on)	Järvenpään kaupunki, [REDACTED]
Suunnitelman laatimispäivämäärä:	29.9.2025

1. Kerättävä tai olemassa oleva aineisto ja sen ominaisuudet sekä aineiston laadun varmistaminen

Valitse suunnittelemasi aineistonkeruumenetelmät ja keräämäsi aineiston tyyppi.

Aineiston laatu varmistetaan siten, että aineisto ei epähuomiossa muutu ja alkuperäinen tietosisältö säilyy. Alkuperäinen aineisto tallennetaan erilleen ennen sen analysointia.

Haastattelu (mm. äänitallenne, video, litteroitu teksti, muu)	
Havainnointi (mm. kuva, video, litteroitu teksti, havaintomatriisi, muu)	
Kysely (mm. sähköinen lomake, paperilomake, taulukkolaskentaohjelma)	[REDACTED] henkilöstölle anonyymi sähköinen kysely. Tallennamme sähköisen kyselyn omalle koneelle kyselyn päätyttyä, jotta se ei häviä tai muutu.
Työpaja (mm. kuva, äänitallenne, video, teksti, muu)	
Muu	

2. Eettiset periaatteet, lainsäädäntö ja henkilötietojen käsittely

2.1. Henkilötiedot ja tietosuojan huomioiminen

Henkilötieto voi olla suoraa (esim. nimi, henkilötunnus, sähköpostiosoite, kasvokuva) tai epäsuoraa (esim. ääni, puhelinnumero, jokin erityispiirre tai erikoinen harrastus).

Jos keräät henkilötietoja, muista huomioida myös suostumus henkilötietojen käsittelyyn osana osallistujan suostumusta (katso kohta 2.6).

<p>Onko aineistossasi suoria tai epäsuoria henkilötietoja? (Jos aineistossasi ei ole henkilötietoja, siirry kohtaan 2.4.)</p>	Ei
---	----

- Olen varmistanut, että aineistossani ei ole arkaluonteisia henkilötietoja.

2.2. Päävastuu henkilötietojen käsittelystä eli rekisterinpitäjäys

Jos opinnäytetyön aineistossa on henkilötietoja, täytyy määritellä rekisterinpitäjä, joka vastaa henkilötietojen käsittelystä. Varmistathan, että rekisterinpitäjyydestä ja henkilötietojen käsittelystä on tarvittaessa sovittu toimeksiantajan kanssa.

Valitse rekisterinpitäjä

2.3. Tietosuojan edellyttämät ilmoitukset

- Hyödynnän [Laurean opinnäytetöiden tietosuojailmoitus pohjaa](#).
- Hyödynnän toimeksiantajaorganisaation tietosuojailmoitusta.

2.4. Eettistä ennakoarviointia edellyttävät tutkimusasetelmat amk:n opinnäytetöissä

- Olen varmistanut, että opinnäytetyössä ei ole eettistä ennakoarviointia edellyttävää tutkimusasetelmaa.

2.5. Miten hallinnoit käyttämäsi, tuottamasi ja jakamasi aineiston oikeuksia?

- Nämä asiat on kuvattu toimeksiantajasopimuksessa.

2.6. Osallistujien informointi, suostumus osallistua ja aineiston mahdollinen jatkokäyttö

Jos opinnäytetyöhön osallistuu ihmisiä esimerkiksi haastatteluun, havainnointiin, kohdennettuun kyselyyn tai työpajaan, osallistujia informoidaan opinnäytetyön tarkoituksesta ja menetelmistä. Osallistujia on myös informoitava, jos opinnäytetyön aineistoa halutaan käyttää opinnäytetyön valmistumisen jälkeen jatkotutkimukseen tai markkinointimateriaalin osana, samoin jos opinnäytetyön aineisto tallennetaan avoimesti data-arkistoon tai tarjotaan muulla tavoin avoimesti käytettäväksi.

Jos opinnäytetyöhön ei osallistu muita henkilöitä, siirry kohtaan 3.

Valitse informointitapa

- Hyödynnän tarvittavilta osin Laurean [Tiedote opinnäytetyön osallistujille -mallipohjaa](#) erillisenä dokumenttina tai osana kyselyn saatetta.
- Muu tapa (kuvaa alla)

Opinnäytetyöhön osallistuvilta on pyydettyä osallistumissuostumus sekä tarvittaessa suostumus henkilötietojen käsittelyyn opinnäytetyön tarkoituksia varten.

Valitse suostumuksenpyyntötapa

- Hyödynnän tarvittavilta osin Laurean [Opinnäytetyön osallistujien suostumus -mallipohjaa](#) erillisenä dokumenttina tai osana kyselyn saatetta.
- Kysyn suostumuksen suullisesti tallennettavan haastattelun alussa.
- Pyydän suostumuksen henkilötietojen käsittelyyn osana osallistujan suostumusta.
- Muu tapa (kuvaa alla)

3. Aineiston dokumentointi

3.1. Aineiston dokumentointi

Aineiston käsittelyn vaiheista ja muuttujista tehdään vähintään omat muistiinpanot. Aineiston dokumentointi kuvaa, miten opinnäytetyön aineisto on tuotettu, mitä se sisältää ja miten sitä on käsitelty.

Kirjaan erilliseen dokumenttiin tehdyt muutokset, analyysin vaiheet, muuttujien merkitykset ym.

3.2. Aineiston järjestys ja eheys

Säilytä alkuperäinen aineisto erillään opinnäytetyön tekemisen aikana käytetystä aineistosta, jotta voit palata alkuperäiseen, jos tarvetta ilmenee.

Tiedosta jo opinnäytetyöprosessin alussa aineiston elinkaari, ja varaudu tilanteisiin, joissa data saattaa huomattavasti muuttua, kuten esim. nauhoitus, litterointi, konversio toiseen tiedostomuotoon, tallentaminen jne.

4. Tallentaminen ja tietoturva opinnäytetyöprosessin aikana

4.1. Minne aineisto tallennetaan ja varmuuskopioidaan opinnäytetyöprosessin aikana?

- Laurea OneDrive
- Julkinen pilvipalvelu (ei luottamuksellista tietoa eikä henkilötietoja)
- Oma tietokone
- Ulkoinen kovalevy (huom! suojaat tiedot!)

4.2. Miten huolehdit, että ulkopuoliset eivät pääse aineistoon käsiksi?

- Tallennan tietoa vain Laurean tietoa-aineiston luokittelun mukaisiin paikkoihin.
- Jos teen opinnäytetyötä julkisella paikalla: Varmistan, että ulkopuoliset eivät näe tietokoneeni näyttöä enkä puhu luottamuksellisista asioista.
- Lukitsen tietokoneen aina, kun en käytä sitä, enkä jätä laitteitani ilman valvontaa julkisiin tiloihin.
- Jos jaan tietoa: Huolehdin jaettavien tiedostojen ja tietojen käyttöoikeuksista ja jaan tietoa tietoturvallisesti vain niille, jotka sitä tarvitsevat.

5. Aineisto opinnäytetyön valmistuttua: tuhoaminen, säilyttäminen tai mahdollinen jatkokäyttö ja avaaminen

Laurean ohjeistusten mukaisesti opinnäytetyön aineisto on hävitettävä 6 kk opinnäytetyön julkaisun jälkeen. Henkilötiedot on poistettava heti opinnäytetyön valmistuttua, ellei muuta ole sovittu. Huomaathan myös, että aineiston mahdollisesta jatkokäytöstä on informoitava osallistujia.

5.1. Mitä teet aineistolle opinnäytetyön valmistuttua?

- Tuhoan paperisen aineiston silppurilla tai vien ne tietoturvaroskiin.
- Tyhjennän ulkoisen tallennusvälineen.
- Vien sähköisen aineiston tietokoneen tai Onedriven roskakoriin ja tyhjennän roskakorin.
- Käytän ylikirjoitusohjelmaa.
- Luovutan aineiston anonymisointuna toimeksiantajalle.
- Avaan aineiston jatkokäyttöä varten opinnäytetyön ohjaajan ohjeiden mukaisesti.

6. Tehtävät ja vastuut

6.1. Jos teet opinnäytetyön yhdessä muiden kanssa, kuvaa, miten tehtävät on vastuutettu.

Tallentaminen	Mira Kuulas & Salla Mustonen
Varmuuskopiointi	Mira Kuulas & Salla Mustonen
Aineiston jakaminen	Mira Kuulas & Salla Mustonen
Aineiston hävittäminen tai arkistointi työn valmistuttua	Mira Kuulas & Salla Mustonen

Toimeksiantajan tehtävät ja vastuut on määritelty opinnäytetyösopimuksessa.

Liite 2: Tutkimuslupa



1

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

Diaarinumero _____/ _____

Allekirjoitettu hakemus toimitetaan [REDACTED] Järvenpää.

Tutkimuksen nimi	Lastensuojeluhuoltojen teko varhaiskasvatuksessa	
Tutkijat	Nimi Mira Kuulas Salla Mustonen	
	Osoite [REDACTED]	Puhelinnumero [REDACTED]
	Sähköpostiosoite mira.kuulas@student.laurea.fi salla.mustonen@student.laurea.fi	
	Yhteyshenkilö Mira Kuulas	
Tutkimuksen luonne (opin- näytetyö, pro gradu jne., mihin tutkintoon?)	AMK opinnäytetyö	
Tutkimuksen arvioitu toteutusaika	tammikuu-maaliskuu 2026	
Tutkimusmenetelmän kuvaus	Tutkimusmenetelmä on laadullinen tutkimus. Henkilöille teetetään anonyymi kysely ja tuloksista tehdään induktiivinen sisällön analyysi. Opinnäytetyön suunnitelmassa (Liite 1) kohdassa 6.2. on kerrottu tutkimusmenetelmästä laajemmin.	
Jos tutkimukseen liittyy asiakastietojen käyttöä (mahdollisesti muodostu- van henkilötietojen sisältä- vän tutkimusrekisterin re- kisteriselostekuvaus siitä, miten tiedot kryptataan,mi- ten osarekisteri suojataan, kenelle tietoja luovutetaan)	Aineistonhallintasuunnitelma (liite 2)	
Potilaita/Asiakkaita koske- vat haastattelut kirjallinen lupa- ja ku- vaus tutkimuksesta (suomi, ruotsi) liitteeksi	Saatekirje työntekijöille (liite 3) sekä opinnäytetyösuunnitelmassa (liite 1) kohdassa 6.4.	
Tutkimuksen mahdollinen ulkopuolinen rahoitus	-	

Tutkimuksen ohjaajat	Nimi [REDACTED]
	Arvo / ammatti / tiedekunta Lehtori, Laurea-Ammattikorkeakoulu
Tutkimussuunnitelman lyhyt kuvaus (julkinen) (tutkimussuunnitelma tulee olla liitteenä)	<p>Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää mistä syystä lastensuojeluilmoituksia tai ilmoituksia sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi on tehty varhaiskasvatuksessa. Tarkoitus on selvittää mitkä tekijät vaikuttavat ilmoituksen tekoon ja milloin ilmoitusten tekeminen on epäselvää, vaikka perheistä on huoli. Tutkielmassa huomiota kiinnitetään enemmän tilanteisiin, joissa ilmoitusten tekeminen ei ole niin selvää kuin ääritapauksissa.</p> <p>Tutkimuskysymys</p> <ul style="list-style-type: none"> Minkälaisista asioista on tehty lastensuojeluilmoituksia tai ilmoituksia sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi varhaiskasvatuksessa? Mitkä tekijät ovat estäneet ilmoitusten tekemistä?
Tutkimuksen vastaava ohjaaja	<p>18 .11 .20 25</p> <p>[REDACTED]</p> <p>Allekirjoitus ja nimenselvennys</p>
Vastaava tutkija	<p><input type="checkbox"/></p> <p>18.11 .20 25</p> <p>Mira Kuulas</p> <p>Allekirjoitus ja nimenselvennys</p>
Järvenpään kaupunki täyttää	
Tutkimusluvan puolto	<p>Puollan20</p> <p><input type="checkbox"/> Hyväksytty organisaation sähköisessä järjestelmässä 3.12.2025</p> <p>En puolla, perustelut:</p>

Liite 3: Lastensuojeluilmoitusten teko varhaiskasvatuksessa - kysely

Lastensuojeluilmoitusten teko varhaiskasvatuksessa

Hyvä varhaiskasvatuksen työntekijä,

Olemme sosionomi opiskelijat Mira Kuulas ja Salla Mustonen Laurea – ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Järvenpään kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa.

Tavoitteena on lisätä varhaiskasvatustyön tietoisuutta lastensuojeluilmoitusten tekemiseen liittyvistä asioista. Opinnäytetyössämme hyödynnetään laadullista tutkimusta. Sen tarkoituksena on selvittää mistä syistä lastensuojeluilmoituksia tai ilmoituksia sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi on tehty ja mitkä tekijät vaikuttavat ilmoituksen tekoon varhaiskasvatuksessa. Lisäksi tarkoituksena on selvittää milloin ilmoitusten tekeminen on epäselvää.

Kysely on suunnattu varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja vastaaminen vie 10-15 minuuttia. Kysely on avoinna 15.-29.1.2026 välillä.

Kyselyyn vastataan omasta näkökulmasta ja henkilökohtaisten kokemusten perusteella. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti eikä yksittäisiä vastaajia voida tunnistaa opinnäytetyöstä. **Vastauksissa ei saa tuoda ilmi tunnistettavia tietoja asiakkaista.** Vastaukset säilytetään tietoturvallisesti ja hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Tutkimustulokset analysoidaan ja niistä tehdään johtopäätökset. Opinnäytetyö noudattaa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) periaatteita.

Kysely on avoinna 15.-29.1.2026 välillä.

Opinnäytetyö valmistuu keväällä 2026 ja se julkaistaan Theseus julkaisuarkistossa. Osallistuminen opinnäytetyöhön on vapaaehtoista ja voit keskeyttää vastaamisen milloin tahansa. Kyselyn alussa selvitetään suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta ja tulosten käyttämisestä opinnäytetyössä.

Lisätietoja tutkimuksesta:

Mira Kuulas
mira.kuulas@student.laurea.fi
Salla Mustonen
salla.mustonen@student.laurea.fi

Kiitos ajastasi ja osallistumisesta opinnäytetyöhömmme. Vastauksesi ovat merkittävä osa varhaiskasvatuksen kehittämistyötä.

Ystävällisin terveisin
Mira Kuulas ja Salla Mustonen

1. Hyväksyn, että vastauksiani käytetään opinnäytetyössä. *

Kyllä

Ei

2. Kuvaile omin sanoin mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksen työntekijän näkökulmasta lastensuojelulain (417/2007) mukainen ilmoitusvelvollisuus? *

Voit käyttää vastauksessasi myös konkreettisia esimerkkejä.

3. Kuinka hyvin tunnistat tilanteet, joista lastensuojeluilmoitus tulee tehdä? Perustele vastauksesi. *

Kuvaile omin sanoin mikä tilanteiden tunnistamisessa on epäselvää vs selvää.

Kuvaile omin sanoin vaikuttaako se miten vakavaksi koet tilanteet ilmoituksen tekemiseen.

com/Pages/DesignPageV2.aspx?origin=NeoPortalPage&subpage=design&id=1-m58GaNFkucHGSHxHligK591BEEPNDpydo

)

Lastensuojeluilmoitusten teko varhaiskasvatuksessa

4. Onko sinulle selvää mitä tarkoitetaan ilmoituksella sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi? *

Jos sinulle ei ole selvää mitä tarkoitetaan kyseisellä ilmoituksella, vastaa: "en osaa sanoa".

Missä tilanteissa tekisit ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi lastensuojeluilmoituksen sijaan?

Koetko, että kynnys ilmoituksen tekoon on molemmissa samanlainen? Perustele omin sanoin.

5. Oletko miettinyt ilmoituksen tekemistä, mutta se on jäänyt tekemättä? Perustele vastauksesi.

*

Kerro mistä syystä olet miettinyt ilmoituksen tekemistä ja mistä syistä se on jäänyt tekemättä.

Jos et ole ollut vastaavassa tilanteessa, kuvaile omin sanoin mistä syistä ilmoituksen jättämättä tekeminen voisi johtua.

6. Onko seuraavilla tekijöillä ollut merkitystä ilmoitusten tekemisten estymisessä? *

Vastaa asteikolla 1-4

	Samaa mieltä (4)	Jokseenkin samaa mieltä (3)	Jokseenkin eri mieltä (2)	Täysin eri mieltä (1)
Pelko yhteistyön huonontumisesta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tietämättömyys	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Epävarmuus tilanteen vakavuudesta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Oletus, että perhe saa apua muualta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Omat tunteet (pelko, epävarmuus, syyllisyys yms.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Työyhteisön tuen puute	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

7. Miten huoltajien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö on vaikuttanut tai voi vaikuttaa ilmoitusten tekemiseen? Perustele vastauksesi. *

Huoltajien tai henkilöstön välinen koettu hyvä vs huono yhteistyö?
Onko henkilöstön aiemmillä kokemuksilla tai ennakkoluuloilla merkitystä?
Onko perheen sosioekonomisella taustalla merkitystä?

om/Pages/DesignPageV2.aspx?origin=NeoPortalPage&subpage=design&id=1-m58GaNfKucHGSHxHligK591BEEPDC

Lastensuojeluilmoitusten teko varhaiskasvatuksessa

8. Minkälaisia tunteita ja ajatuksia ilmoitusten teko on herättänyt ja ovatko ne vaikuttaneet ilmoitusten tekemiseen jatkossa? *

Jos et ole itse tehnyt ilmoitusta niin kuvaile työyhteisössä nousseita tunteita ja ajatuksia.

9. Missä asioissa koet tarvitsevasi lisää tietoa tai tukea ilmoituksiin liittyvissä asioissa? Mihin asioihin kaipaisit tarkennusta? *

Kuvaile omin sanoin miten toivoisit saavasi lisää tietoa ja mitkä asiat ovat epäselviä.
Jos koet, että et tarvitse lisää tietoa niin perustele miksi.

10. Vapaa sana

Voit halutessasi tuoda esiin myös muita ajatuksia ilmoituksiin liittyvissä asioissa, joita kyselyssä ei kysytty.